

**ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА 2014. ГОДИНУ**

Садржај

1. УВОД	2
2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА	3
2.1. МЕЂУНАРОДНО ЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ	3
2.2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	6
3. ЦИЉЕВИ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2014. ГОДИНИ И ПРОЈЕКЦИЈЕ МАКРОЕКОНОМСКИХ ПОКАЗАТЕЉА	11
4. КЉУЧНЕ ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2014. ГОДИНИ	13
4.1. ПОВЕЋАЊЕ ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ И ОДРЖИВ РАСТ ЗАПОСЛЕНОСТИ	13
4.2. ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПРИВРЕДЕ СРПСКЕ	20
4.3. БОРБА ПРОТИВ КРИМИНАЛА И КОРУПЦИЈЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ ЕФИКАСНОГ И ПРАВЕДНОГ ПРАВОСУЂА	29
4.4. СТАБИЛНОСТ ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА И СТВАРАЊЕ УСЛОВА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕЛИКВИДНОСТИ ПРИВРЕДЕ.....	31
4.5. ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА СВИХ КАТЕГОРИЈА ДРУШТВА	34
4.6. УНАПРЕЂИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ СЕКТОРА.....	38
4.7. ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ И ЈАЧАЊЕ РЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ	40
5. РЕАЛИЗАЦИЈА ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ	41

1. УВОД

Израда Економске политике Републике Српске за 2014. годину предвиђена је Програмом рада Народне скупштине Републике Српске за 2013. годину („Службени гласник Републике Српске“, број 14/13) и представља документ који дефинише циљеве економске политике и основне секторске политике Владе Републике Српске у 2014. години. Уједно, сагледава макроекономска кретања у међународном окружењу и Републици Српској, њихов међусобни утицај, те даје пројекције макроекономских показатеља за идућу годину.

У изради Економске политике учествују сва министарства и институције Републике Српске у складу са својим ресорним надлежностима, док Министарство финансија има улогу да усклађује поједине политике са могућношћу њиховог финансирања и формално је предлагач пред Владом и Народном скупштином Републике Српске.

При изради Економске политике за 2014. годину, узети су у обзир важећи законски, подзаконски и други акти, постојеће политике, те њихове извјесне измјене, одлуке институција Републике Српске, институција БиХ, као и договори са међународним финансијским институцијама.

На основу детаљне анализе стања по свим областима, циљеви Економске политике Републике Српске у 2014. години су:

- повећање привредне активности и одржив раст запослености,
- повећање конкурентности привреде Српске,
- борба против криминала и корупције и успостављање ефикасног и праведног правосуђа,
- стабилност јавних финансија и стварање услова за смањење неликвидности привреде,
- побољшање положаја свих категорија друштва,
- унапређивање финансијског сектора и
- европске интеграције и јачање регионалне сарадње.

2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА

2.1. МЕЂУНАРОДНО ЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ

Опоравак свјетске привреде од глобалне економске кризе успорен је у другој половини 2011. године. Негативни трендови у виду новог таласа кризе поново се јављају у 2012. години, узроковани ослабљеном глобалном тражњом, високом незапосленосту, те високим фискалним дефицитом и јавним дугом. Ово је посебно карактеристично за еврозону, гдје су кварталне стопе реалног раста БДП-а у 2012. години износиле 0,2%, -0,9%, -0,9% и -1%, односно на годишњем нивоу -0,6%¹.

Иако је усвојен споразум о координацији фискалне помоћи у оквиру ЕУ, са циљем јачања буџетске дисциплине земаља потписница и тражења системског рјешења којим би се заштитили инвеститори и зауставило ширење кризе на остале чланице еврозоне, неизвјесност у рјешавању кризе у еврозони утиче на нестабилност финансијског тржишта и успоравање опоравка у реалном сектору на глобалном нивоу.

---

¹ Извор: Eurostat, октобар 2013. године.

Према пројекцијама ММФ-а из октобра 2013. године, глобални раст је и даље спор. У периоду изласка из глобалне економске кризе, развијене земље су постигле одређени ниво раста, док је раст привреда земаља у развоју успорен. Највећи подстицај глобалном расту очекује се из САД-а, гдје се, након фискалних мјера у овој години, предвиђа убрзање привредне активности и фискална консолидација.

Табела 2.1: Преглед пројекција ММФ-а, октобар 2013. године

	Пројекције			
	2011	2012	2013	2014
Реални раст БДП-а, %				
Свијет укупно	3,9	3,2	2,9	3,6
Развијене економије	1,7	1,5	1,2	2
САД	1,8	2,8	1,6	2,6
Европска унија	1,7	-0,3	0	1,3
Евروزона	1,5	-0,6	-0,4	1
Централна и и источна Европа	5,4	1,4	2,3	2,7
Потрошачке цијене				
Развијене земље	2,7	2	1,4	1,8
Земље у развоју	7,1	6,1	6,2	5,7
Раст цијене нафте, у доларима, годишње промјене, %	31,6	1	-0,5	-3

Извор: IMF, World Economic Outlook, October 2013.

За еврозону се истиче да ће се у 2014. години у кључним земљама бити опоравак, јер се очекује смањење фискалних уштеда, док ће се привредна активност у рубним земљама стабилизovati, а ефекат у тим земљама је ослабљен због отежаних кредитних услова. У складу са тим, у еврозони се очекује привредни раст од 1% у 2014. години, након смањења од 0,4% у 2013. години. За земље централне и источне Европе, предвиђа се постепени раст од 2,3% у 2013. и 2,7% у 2014. години. Овоме доприноси опоравак потражње у Европи и побољшање домаћих финансијских услова.

Према истим пројекцијама, извоз из земаља у развоју ће бити подстакнут привредним растом у развијеним земљама и стабилном потрошњом због заустављања пораста незапослености. Такође се очекује да ће фискалне политике бити неутралне, а реалне каматне стопе остати ниске, што би требало да подстакне инвестиције. Међутим, услови екстерног финансирања су пооштрени, што повећава ограничења на страни понуде финансијских средстава.

Према пројекцијама Европске комисије, у земљама Европске уније, након рецесије у 2012. години, а затим стабилизације у првом кварталу и раста у другом кварталу 2013. године, у другој половини 2013. године очекује се привредни раст од 0,5% у односу на исти период претходне године. На годишњем нивоу, у 2013. години очекује се реални раст БДП-а од 0% у ЕУ и -0,4% у еврозони. У 2014. години се предвиђа постепено убрзавање привредног раста до 1,4% у ЕУ и 1,1% у еврозони. Очекује се да ће значајне структуралне реформе и фискална консолидација, које се посљедњих година примјењују у земаљама ЕУ омогућити да у 2014. и 2015. години домаћа потражња постепено постане покретач развоја у Европи.

Међутим, очекивани опоравак привреде у земљама ЕУ није довољно јак да смањи незапосленост, тако да процијењена стопа незапослености у 2013. години износи 11,1% (ЕУ) и 12,2% (еврозона). У 2014. години се предвиђа стабилизација на тржишту рада, те благо смањење незапослености у 2015. години на 10,7% у ЕУ и 11,8% у еврозони, иако се претпоставља да ће и даље остати велике разлике међу земљама чланицама.

Што се тиче инфлације, пројектован је релативно низак ниво од 1,6% у 2014. и 2015. години у ЕУ и 1,5% и 1,4% респективно у еврозони.

Табела 2.2: Пројекције Европске комисије, новембар 2013

	Реална стопа раста БДП-а			Инфлација			Незапосленост		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
ЕУ	0	1,4	1,9	1,7	1,6	1,6	11,1	11	10,7
Еврозона	-0,4	1,1	1,7	1,5	1,5	1,4	12,2	12,2	11,8

Извор: Autumn 2013 economic forecast: Gradual recovery, external risks

Упоредјујући стопе раста реалног БДП-а наших значајнијих спољнотрговинских партнера са Републиком Српском, види се да је у 2012. години, када је у Републици Српској забиљежено смањење реалног БДП-а за 1%, значајно веће смањење забиљежено у Италији, Словенији, Хрватској и Србији, док су Њемачка и Аустрија имале позитивне стопе раста реалног БДП-а. Процјене за 2013. годину показују да ће позитивну стопу раста реалног БДП-а поред Републике Српске, остварити Србија, Њемачка и Аустрија, док се очекује да ће негативну стопу раста имати Словенија, Италија и Хрватска. Што се тиче пројекција за 2014. годину, једино ће од посматраних земаља Словенија и даље имати негативну стопу раста од 1%, док се предвиђа стопа раста за Италију од 0,7%, за Хрватску 0,5%, и нешто више за Њемачку 1,7%, Аустрију 1,6% и Србију 1,5%, што ће позитивно утицати на привредна кретања у Републици Српској.

Табела 2.3: Преглед основних макроекономских параметара за значајније спољнотрговинске партнере Републике Српске

		2012	2013	2014	2015
Реални раст БДП-а, у %	Италија	-2,5	-1,8	0,7	1,2
	Србија	-1,7	1,7	1,5	2
	Хрватска	-2	-0,7	0,5	1,2
	Словенија	-2,5	-2,7	-1	0,7
	Њемачка	0,7	0,5	1,7	1,9
	Аустрија	0,9	0,4	1,6	1,8
Инфлација (%)	Италија	3,3	1,5	1,6	1,5
	Србија	7,3	8,2	4,9	5,3
	Хрватска	3,4	2,6	1,8	2
	Словенија	2,8	2,1	1,9	1,5
	Њемачка	2,1	1,7	1,7	1,6
	Аустрија	2,6	2,2	1,8	1,8
Стопа незапослености (%)	Италија	10,7	12,2	12,4	12,1
	Србија	23,9	24	24	23,1
	Хрватска	15,9	16,9	16,7	16,1
	Словенија	8,9	11,1	11,6	11,6
	Њемачка	5,5	5,4	5,3	5,1
	Аустрија	4,3	5,1	5	4,7

Извор: Autumn 2013 economic forecast: Gradual recovery, external risks

Генерално се може рећи да иако се финансијска ситуација на тржишту побољшала и да су каматне стопе у паду, то још није довољно за знатнији раст реалне економије. У условима и даље ограничене домаће тражње, очекује се да ће извоз земаља чланица бити покретач привредног раста ове године, тако да већина земаља очекује већу профитабилност у извозном сектору и суфицит текућег рачуна. Опоравак домаће тражње и инвестиција у

земљама ЕУ очекује се идуће године, уз претпоставку да ће се наставити са политиком спречавања поновног интензивирања дужничке кризе.

2.2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Економска кретања у Европској унији утицала су и на привредна дешавања у Републици Српској. На основу забиљежених макроекономских показатеља, евидентно је да је у 2012. години економија Републике Српске биљежила смањену привредну активност у односу на 2011. годину, када су постојали знакови привредног опоравка у складу са европским и свјетским трендом. У 2012. години су остварене кварталне стопе реалног раста БДП-а од -1,7%, -0,7%, -1,1% и -0,6%, на основу којих се види да крајем претходне године ипак долази до успоравања пада БДП-а. У прилог томе говори и чињеница да су у првом и другом кварталу 2013. године остварене позитивне стопе реалног раста БДП-а од 0,9% и 1,3%². Истовремено, стопе раста реалног БДП-а у ЕУ у прва два квартала 2013. године износиле су -1,5% и -0,2%, респективно. Очекује се да ће у Републици Српској стопа реалног раста БДП-а у 2013. години износити 0,9%.

Анализом кварталних стопа БДП-а у земљама које су најзначајнији извозни партнери Републике Српске у 2012. години, установљено је да су четири земље (Италија, Србија, Хрватска и Словенија), у које је Република Српска пласирала више од половине свог извоза, имале пад привредне активности у сва четири квартала.

Што се тиче структуре БДП-а Републике Српске, у 2012. години највеће учешће су имала сљедећа подручја: Трговина на велико и мало (12,2%), Јавна управа и одбрана, Обавезно социјално осигурање (10,2%), Пољопривреда (9,7%) и Прерађивачка индустрија (7,8%). Највећи допринос реалном расту БДП-а у 2012. години дале су области: Јавна управа и одбрана, Обавезно социјално осигурање (0,3 п. п.) и Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања (0,2 п. п.), док су највећи допринос реалном паду дале области: Пољопривреда (-0,8 п. п.), Прерађивачка индустрија (-0,4 п. п.), Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром (-0,2 п. п.) и Грађевинарство (-0,1 п. п.). Основни разлог реалног смањења БДП-а у пољопривреди и производњи и снабдијевању електричном енергијом последица је неповољних временских услова почетком 2012. године, а затим сушног периода који је условио велики међугодишњи пад пољопривредне производње.

У 2012. години у Републици Српској забиљежена је просјечна стопа инфлације од 2,1%. У току 2013. године долази до смањења инфлаторних кретања, тако да у периоду јануар – септембар стопа инфлације износи 0,4%. Процјењује се да ће у 2013. години годишња стопа инфлације износити 1%, док пројекција за 2014. годину износи 1,6%.

Стопа раста индустријске производње³ је 2009. године износила 10,7%, у 2010. години 5,3%, а у 2011. години 5%. У 2012. години дошло је до смањења физичког обима индустријске производње за 4% у односу на претходну годину, првенствено због лоших услова за производњу електричне енергије и успоравања раста индустријске производње. У периоду јануар – септембар 2013. године, просјечна стопа раста индустријске производње у Републици Српској поново биљежи раст од 4,4% као резултат раста у сва три подручја: производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром 5%, прерађивачка индустрија 4,4% и вађење руда и камена 0,8%.

² Републички завод за статистику Републике Српске – Саопштења статистике националних рачуна, број: 182/13 од 25. 07. 2013. и 242/13 од 30. 09. 2013.

³ Просјечне годишње стопе промјене индустријске производње у Републици Српској израчунате из календарски прилагођених индекса (у %), (2010 = 100).

Након високих стопа раста извоза од 30,2% у 2010. години и 17,6% у 2011. години, до којих је довела првенствено повећана инострана тражња, а у складу са свеопштим опоравком привреда земаља у окружењу, у 2012. години је забиљежено смањење извоза од 7,3%, док је увоз смањен за 2% у односу на претходну годину. У периоду јануар – септембар 2013. године, у односу на исти период прошле године, Република Српска биљежи повећање обима спољнотрговинске размјене за 0,3%, као резултат повећања извоза за 7,5% и истовремено смањења увоза за 3,5%. Покривеност увоза извозом за првих девет мјесеци 2013. године износи 58,3%. На повећање извоза Републике Српске у највећој мјери утицало је повећање извоза електричне енергије, те повећања извоза намјештаја и обуће.

Највећи изазов са којим се сусреће Република Српска, као и друге земље у окружењу и шире, јесте незапосленост. Анкетна стопа незапослености у Републици Српској је 27% у 2013. години. Према подацима и процјенама међународних финансијских институција, незапосленост се повећава и у земљама у окружењу. За БиХ се процјењује да би у 2014. години стопа незапослености требало да износи 25,5%, што представља смањење у односу на 2013. годину.

Кретање броја незапослених лица у Републици Српској има позитиван тренд, односно тај број се смањује у овој години из мјесеца у мјесец, и истовремено је евидентан мањи број незапослених у односу на исти период претходне године. Тако је број незапослених у октобру ове године био 148.917 лица и мањи је од броја незапослених у истом мјесецу 2012, али и од броја незапослених у истом мјесецу 2011. године.

Анкетна стопа запослености у Републици Српској смањена је са 35,3% у 2012. на 34,6% у 2013. години. Број запослених у Републици Српској у марту 2013. године био је 236.975 лица, што је за 0,2% мање у односу на март 2012. године.

Просјечна нето плата у Републици Српској у периоду јануар – септембар 2013. године износила је 807 КМ, што је за 1,3% мање у односу на просјечну нето плату исплаћену у 2012. години која је износила 818 КМ. На смањење просјечне нето плате у највећој мјери утицало је смањење плата у областима јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање, образовање, стручне, научне и техничке дјелатности.

Према статистици платног биланса Централне банке БиХ, у првом полугодишту остварен је дефицит текућег рачуна БиХ од 750 милиона КМ, што је значајно мање него у истом периоду претходне године, када је дефицит текућег рачуна износио 1,2 милијарде КМ. Основни разлог побољшања вањске позиције БиХ економије јесте у повољнијем кретању спољнотрговинске робне размјене у првој половини 2013. године, када је забиљежен раст извоза и смањење увоза. Наиме, дефицит текућег рачуна БиХ у 2012. години достигао је 9,7% БДП-а, а досадашњи подаци за ову годину указују да би у 2013. години требало доћи до значајнијег побољшања, односно до релативне стабилизације платног биланса.

Страна улагања у БиХ⁴ у првих шест мјесеци 2013. године износе 385 милиона КМ, што је нешто више него у истом периоду 2012. године, када је укупно за цијелу годину забиљежен износ од 557,6 милиона КМ страних инвестиција. У Републици Српској у 2012. години, према истом извору, евидентирано је 354,3 милиона КМ директних страних инвестиција.

Јавни дуг Републике Српске, који обухвата унутрашњи и спољни дуг буџета Републике, унутрашњи и спољни дуг јединица локалне самоуправе, те унутрашњи дуг ванбуџетских фондова и Клиничког центра Бањалука на дан 31. децембар 2012. године је износио 3.770,2

---

⁴ Извор: Централна банка БиХ.

милиона КМ, док је процјена за крај 2013. године 3.856,5 милиона КМ. Укупан дуг Републике Српске, који поред јавног дуга обухвата и спољни дуг јавних предузећа и ИРБРС, на дан 31. децембар 2012. године је износио 4.669,0 милиона КМ, док је процјена за крај 2013. године 4.845,7 милиона КМ.

Табела 2.4. Укупан дуг Републике Српске на дан 31. децембар 2012. и процјена за 2013. годину

Стање дуга	31. 12. 2012.	крај 2013.	Индекс	31. 12. 2012.	крај 2013.
	У милионима КМ			% у укупном дугу	
1 Спољни дуг:	2.653,2	2.815,1	106,1	56,8%	58,1%
1.1. Републике Српске (буџета)	1.721,4	1.777,6			
1.2. јединица локалне самоуправе	33,0	48,1			
1.3. јавних предузећа и ИРБ-а	898,8	989,3			
2 Унутрашњи дуг:	2.015,8	2.030,7	100,7	43,2%	41,9%
2.1. Републике Српске (буџета)	1.410,1	1.412,5			
2.2. јединица локалне самоуправе	321,8	343,4			
2.3. фондова социјалне сигурности и КБЦ	283,9	274,8			
3 Дуг Републике Српске (буџета), (1.1. + 2.1)	3.131,5	3.190,1	101,9	67,1%	65,8%
4 Дуг јединица локалне самоуправе (1.2. + 2.2)	354,8	391,6	110,4	7,6%	8,1%
5 Дуг фондова социјалне сигурности и КБЦ (2.3)	283,9	274,8			
6 Дуг јавних предузећа и ИРБ (1.3)	898,8	989,3	110,1	19,2%	20,4%
7 ЈАВНИ ДУГ (3 + 4 + 5)	3.770,2	3.856,5	102,3	80,8%	79,6%
8 УКУПАН ДУГ (3+4+5+6)	4.669,0	4.845,7	103,8	100%	100%

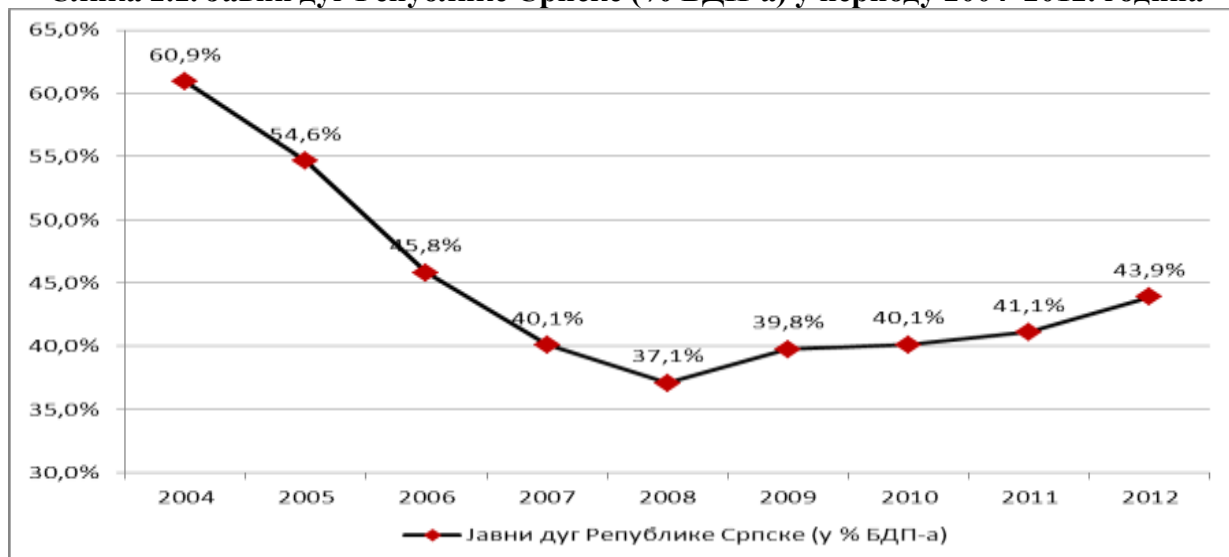
Извор: Министарство финансија Републике Српске

Према томе, учешће јавног дуга у БДП-у на крају 2013. године износиће 44,4% БДП-а, док ће укупан дуг Републике Српске износити 55,8% БДП-а, што је значајно испод законом прописане границе, и још више испод критеријума из Мастрихта. Ако погледамо на којим позицијама је дошло до значајнијег раста дуга у 2013. години у односу на 2012. годину, видимо да је то спољни дуг јавних предузећа и ИРБРС, што значи да су основни разлози задужења у 2013. години били инвестициона активност јавних предузећа и подршка привреди преко ИРБРС. Према процјенама Министарства финансија Републике Српске, учешће јавног дуга у БДП-у у Републици Српској у 2014. години ће износити 43,3% БДП-а (Слика 2.3).

Наредна слика приказује кретање учешћа дуга као % БДП-у Републике Српске, у периоду 2004–2012. година.

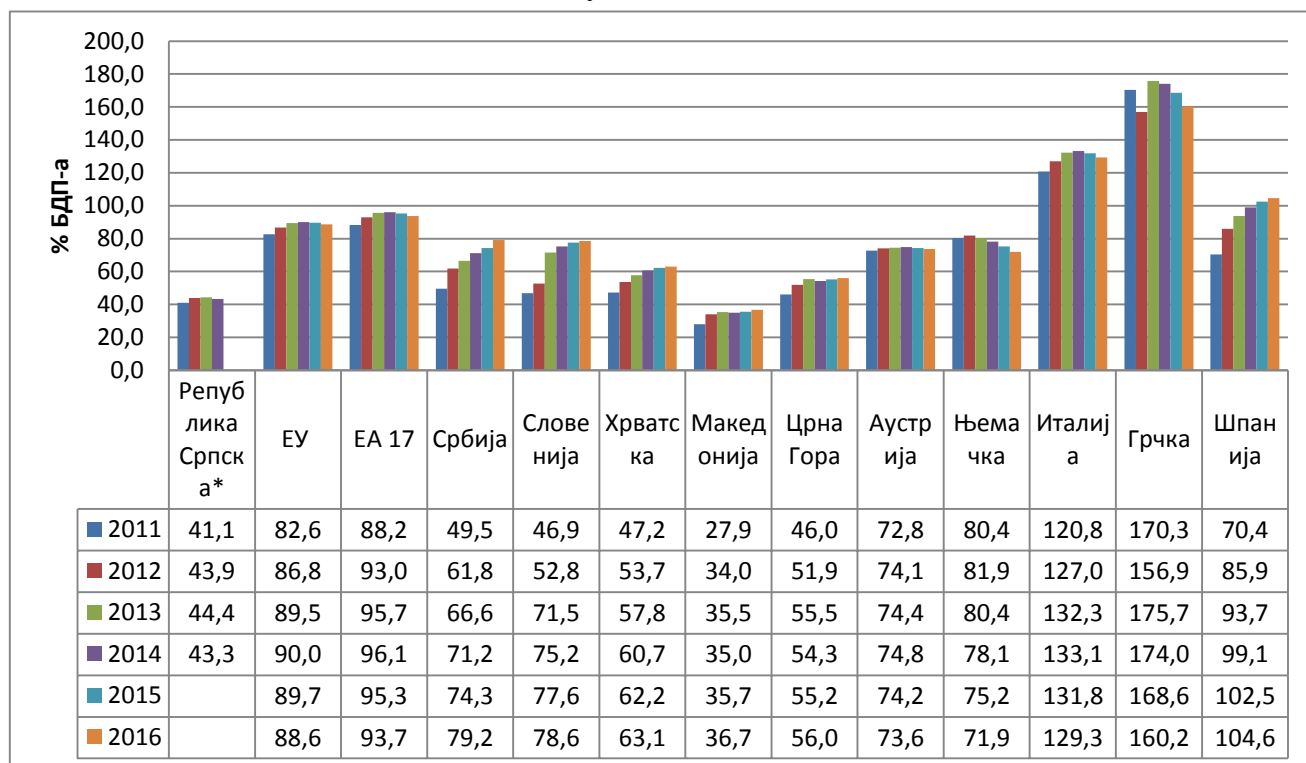

Слика 2.1. Јавни дуг Републике Српске (% БДП-а) у периоду 2004–2012. година

Према процјенама ММФ-а, задуженост земаља у окружењу (Србија, Хрватска, Словенија, Македонија и Црна Гора) има тенденцију раста. Истовремено, задуженост већине земаља ЕУ се повећава у периоду 2012–2014. година, док би у 2015. и 2016. години требало доћи до постепеног смањења процента укупне задужености у БДП-у. Тако је процијењено учешће дуга у БДП-у за 2014. годину у ЕУ 90%, еврозона 96,1%, Србија 71,2%, Словенија 75,2%, Хрватска 60,7%, Аустрија 74,8%, Њемачка 78,1% и Италија 133,1%. Треба подсетити да, према критеријумима из Мастрихта, којима су дефинисани услови које земље морају испунити да би могле постати чланице Европске монетарне уније, одређена је граница јавног дуга од 60% БДП-а.

Слика 2.2. Задуженост као % БДП-а

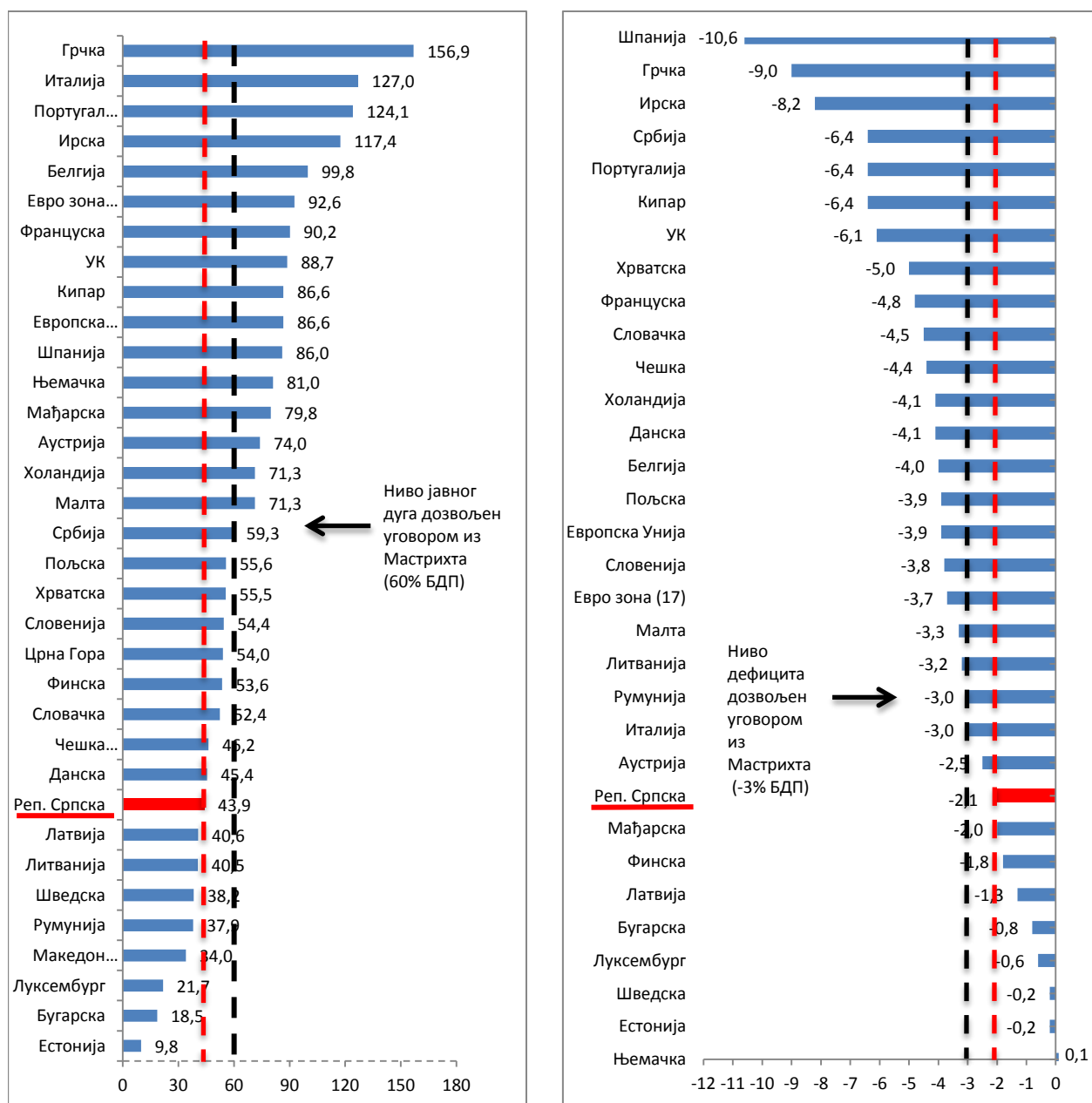
Извор: ММФ, Република Српска – Министарство финансија Републике Српске (2013 – процјена)

* Подаци се односе на јавни дуг ради упоредивости са подацима ММФ-а.

Поред критеријума у вези са дугом, критеријуми из Мастрихта прате и буџетски дефицит. Ниво дефицита дозвољен уговором из Мастрихта је 3% БДП-а. Дефицит у земљама ЕУ у 2012. години износио је 3,9% БДП. Очекује се да ће на основу мјера фискалне консолидације, заједно са очекиваним постепеним економским опоравком, успиједити даљи пад дефицита током 2013. и 2014. године, на ниво од 3,5% и 2,7% БДП-а респективно.

Ради упоредивости са подацима о учешћу јавног дуга и дефицита у БДП-у за 2012. годину у прегледу који слиједи, усклађен је обрачун дефицита за Републику Српску, који износи 2,1% БДП-а.

Слика 2.3: Учешће јавног дуга и дефицита у БДП-у за 2012. годину

Извор: European Economic Forecast, Autumn 2013

3. ЦИЉЕВИ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2014. ГОДИНИ И ПРОЈЕКЦИЈЕ МАКРОЕКОНОМСКИХ ПОКАЗАТЕЉА

На основу урађене детаљне анализе стања по свим областима, Влада Републике Српске је одредила кључне циљеве Економске политике Републике Српске у 2014. години, да би извршила додатну фискалну консолидацију, уз побољшање положаја свих грађана Републике Српске и укупних услова привређивања. Дакле, циљеви Економске политике Републике Српске у 2014. години су:

- повећање привредне активности и одржив раст запослености,
- повећање конкурентности привреде Српске,
- борба против криминала и корупције и успостављање ефикасног и праведног правосуђа,
- стабилност јавних финансија и стварање услова за смањење неликвидности привреде,
- побољшање положаја свих категорија друштва,
- унапређивање финансијског сектора,
- европске интеграције и јачање регионалне сарадње.

У наставку ће бити дата пројекција макроекономских показатеља Републике Српске, а након тога кључне секторске политике Владе Републике Српске у 2014. години, које ће омогућити реализацију наведених циљева Економске политике Републике Српске за 2014. годину.

Табела 3.1: Пројекције макроекономских показатеља Републике Српске

ПРОИЗВОДНА МЕТОДА	2009	2010	2011	2012	2013	2014
БДП у милионима КМ – номинални	8.236	8.318	8.682	8.594	8.688	8.944
Број становника – у милионима	1,44	1,43	1,43	1,43	1,42	1,41
БДП по становнику у КМ	5.739	5.805	6.073	6.013	6.134	6.343
% раста БДП-а, номинално	-3,0%	1%	4,4%	-1%	1,1%	3%
БДП дефлатор (%)	0%	0,2%	3,5%	0%	0,2%	0,9%
% раста БДП-а, реално	-3%	0,8%	0,8%	-1%	0,9%	2%
Инфлација – годишња стопа	-0,4%	2,5%	3,9%	2,1%	1%	1,6%
Просјечне нето плате у КМ	788	784	809	818	809	827
Увоз у милионима КМ	3.568	4.053	4.578	4.488	4.360	4.490
Раст увоза у %	-14,0%	13,6%	13%	-2%	-2,8%	3%
Извоз у милионима КМ	1.673	2.178	2.561	2.375	2.504	2.681
Раст извоза у %	-13%	30,2%	17,6%	-7,3%	5,4%	7,1%
Покривеност увоза извозом у %	46,9%	53,7%	55,9%	52,9%	57,4%	59,7%
Стопа незапослености %	21,4%	23,6%	24,5%	25,6%	27%	26,7%

Извор: Републички завод за статистику Реп. Српске и процјене Министарства финансија Реп. Српске

Пројекција макроекономских показатеља Републике Српске за 2014. годину извршена је на основу њихових кретања у претходном периоду, претпоставки о привредном расту главних спољнотрговинских партнера, усвојених и планираних политика Владе, макроекономских пројекција међународних финансијских институција, те циљева Владе Републике Српске у 2014. години.

Након изласка привреде Републике Српске из рецесије и позитивне стопе привредног раста у првом и другом кварталу 2013. године (0,9% и 1,3% респективно), те због планираних политика у наредном периоду и опоравка у земљама које су најважнији спољнотрговински

партнери, процјењује се да ће се позитивни тренд у 2014. години наставити, са благим убрзањем привредног раста на нивоу од 2%. Очекује се да ће носиоци привредног раста у 2014. години бити прије свега раст нето извоза и раст инвестиција. Тренд раста нето извоза у 2013. години, подстакнут растом иностране тражње за домаћим производима услед привредног опоравка најзначајнијих спољнотрговинских партнера Републике Српске, наставиће се и у 2014. години. У односу на 2013. годину, може се очекивати да ће се бржи раст економије Републике Српске одразити и на нешто већу стопу раста увоза од 3% у 2014. години. На страни инвестиција у 2014. години очекују се значајна улагања у енергетски сектор Републике Српске, али и наставак изградње значајних инфраструктурних пројеката.

Процјењује се да ће инфлација у 2014. години задржати стабилност, те ће у просјеку бити већа за 1,6% у односу на претходну годину, што је резултат бржег привредног раста, с једне стране, и стабилизације и смањења цијена нафте и хране на свјетском тржишту, с друге стране.

Што се тиче тржишта рада у 2014. години, очекивани привредни раст ће се одразити на повећање броја запослених у привреди Републике Српске, што ће уз очекивани раст продуктивности утицати на повећање просјечне нето плате у истој години за 2,2%.

4. КЉУЧНЕ ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2014. ГОДИНИ

Реализацијом наведених циљева у 2014. години, пружићемо додатну подршку привреди и повећању запослености, те тако обезбиједити одрживу економску и финансијску стабилност, побољшати положај свих категорија друштва, те уз успостављање ефикасног и праведног правосуђа, посебан акценат ставити на борбу против криминала и корупције. Кредибилан план реформи у наредној години, који ћемо спровести, довешће до снажнијег покретања привредне активности на бази повећања инвестиција, извоза и запошљавања. У наставку ћемо дати преглед кључних политика у 2014. години, по сваком од наведених циљева. Уз помоћ датих политика и мјера спровешћемо планирано фискално и структурно прилагођавање, стварајући основе за бржи привредни раст и повећање запослености и стандарда становништва.

4.1. ПОВЕЋАЊЕ ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ И ОДРЖИВ РАСТ ЗАПОСЛЕНОСТИ

Један од основних циљева Владе Републике Српске у 2014. години усмјерен је на повећање привредне активности, односно раст БДП-а, а с тим у вези и очување постојећих радних мјеста и додатно запошљавање, односно успостављање одрживог раста запослености, првенствено у реални сектор привреде. На тај начин, створићемо амбијент за стабилан привредни раст. Убрзање привредног раста представља основни механизам трајног и одрживог повећања запослености, а повећање инвестиционе активности, кроз улагање у капиталне пројекте осигурава позитиван ефекат на бруто домаћи производ, а уједно представља и општи услов за развој привреде и друштва у цјелини.

Повећање привредне активности и одржив раст запослености постићи ћемо прије свега:

- Реализацијом великих јавних инвестиција;
- Реализацијом приватних капиталних инвестиција;
- Стимулативном пореском политиком;
- Директним подстицајима привреди за инвестиције и запошљавање;
- Подршком привреди и додатном запошљавању кроз повољна кредитна средства из Привредно-развојне компоненте Развојног програма Републике Српске;
- Директном подршком пољопривреди кроз политику подстицаја и
- Активном политиком запошљавања.

С тим у вези, у периоду 2014–2016. година реализоваће се капиталне инвестиције (укључујући и властита средства учесника у реализацији пројеката) у укупном износу од 1.576,055 милиона КМ. Највеће учешће у финансирању укупних инвестиција у том периоду имају иносредства (углавном кредити и мањим дијелом грантови) – 77,47%, а домаћа средства по свим основама учествују са 22,53%. У наредном трогодишњем периоду у сектор саобраћаја и транспортне инфраструктуре биће инвестирано 38,35% укупних инвестиција, (нпр. кредитни аранжмани са ЕБРД и ЕИБ за ауто-пут Бања Лука – Добој). Наредни је сектор здравства и социјалне заштите са 18,13% укупних инвестиција, а резултат је обезбјеђења значајних углавном инокредитних или грант средстава у протеклом периоду за финансирање пројеката у овој области (нпр. болнице у РС/ЕИБ) чија ће се примјена одвијати у периоду 2014–2016. година. У сектор индустрије, енергетике и рударства биће инвестирано 16,97% укупних средстава, а у овом сектору у посматраном трогодишњем периоду реализоваће се значајни пројекти за које су обезбијеђена финансијска средства (нпр. изградња хидроцентрале Цијевна – кредит КfW и грант ЕК и ревитализација ХЕ Требиње – Фаза 3 –

кредит и грант KfW). Сектор пољопривреде, шумарства и водопривреде учествује са 15,40%, а у овом сектору у посматраном трогодишњем периоду наставиће се или почети реализација значајних пројеката за које су обезбијеђена финансијска средства (нпр. Пројекат водовод и канализација Републике Српске за 27 општина и пројекат заштите од поплава – кредит ЕИБ и грант ИПА, Пројекат наводњавања – кредит Свјетске банка, Пројекат унапређивања живота на селу – кредит ИФАД и Пројекат развоја руралног пословања – кредит и грант ИФАД). Након ових стратешких области све друге инвестиције по ресорним надлежностима осталих министарстава чине преосталих 11,15% укупних инвестиција. У 2014. години интензивираћемо активности на реализацији мјера по Пројекту хитне помоћи и заштите од поплава, реализацијом појединачних пројеката у вези са санацијом ободних канала, насипа уз ријеку Саву, црпних станица и заштити рушевних обала на водотоцима. Значајне инвестиционе активности у области водоснабдијевања и санитације у одабраним општинама предвиђене су из кредитне линије ЕИВ-а.

Реализација започетих, као и обезбјеђење услова за реализацију нових инвестиција уз истовремено очување енергетске стабилности, јесу приоритети у области електроенергетике и у наредном периоду. С тим у вези наставиће се реализација започетих пројеката, и то:

- Изградња ТЕ „Угљевик 3“ инсталиране снаге 600 MW и инвестиције од 1,1 милијарди КМ;
- Изградња ТЕ „Станари“ инсталиране снаге 300 MW и инвестиције од 950 милиона КМ;
- Изградња ХЕ „Дабар“ инсталиране снаге 160 MW и инвестиције од 352 милиона КМ;
- Изградње ХЕ „Мрсово“ инсталиране снаге 37 MW и инвестиције од 188,6 милиона КМ;
- Изградње вјетропарка „Трусина“ инсталиране снаге 51 MW и инвестиције 145 милиона КМ;
- Изградња ХЕ „Цијевна III“ на ријечи Босни инсталиране снаге 14,3 MW и инвестиције 110,8 милиона КМ;
- Изградња шест електрана на ријечи Босни: МХЕ „Цијевна I“, МХЕ „Цијевна II“ и МХЕ „Добој“, МХЕ „Цијевна IV“, МХЕ „Цијевна V“, МХЕ „Цијевна VI“, укупне инсталиране снаге 68,7 MW и укупне инвестиције од 500 милиона КМ;
- Наставак активности на стварању претпоставки за реализацију пројекта МХЕ Бочац инсталиране снаге 10 MW;
- Наставићемо активности на проналажењу стратешког партнера за реализацију пројекта ХЕС „Горња Дрина“, који обухвата четири хидроелектране: ХЕ „Бук Бијела“, ХЕ „Фоча“, ХЕ „Сутјеска“ и ХЕ „Паунци“, укупне инсталиране снаге 216 MW и процијене инвестиције око 900 милиона КМ.

У области енергената у току 2014. године, када је ријеч о инвестиционој активности, спровешћемо сљедеће мјере:

- Интензивирати активности на реализацији Гасног пројекта изградње крака гасовода „Јужни ток“ у Републици Српској и реализацији обавеза проистеклих из Мапе путева, у циљу обезбјеђења енергетске стабилности и јачања привреде Републике Српске, те развоја гасног сектора и преузимање лидерства Републике Српске у области гасне привреде у БиХ. С тим у вези, биће донесен Закон о реализацији пројекта „Јужни ток“, којим ће се створити све претпоставке за бржу и ефикаснију реализацију пројекта;
- Наставићемо праћење и подршку реализацији потписаних концесионих уговора:
  - Уговор о концесији за пројектовање, изградњу, кориштење и одржавање дистрибутивног гасног система са прикључком на гасовод у Горњем Шепку, у циљу снабдијевања општине Бијељина природним гасом – инвестиција 45,78 милиона КМ, а инвеститор је „Бијељина гас“ д. о. о. Бијељина.
  - Уговор о концесији за изградњу, кориштење и одржавање система за аутономно снабдијевање ТНГ-ом Града Бања Лука – инвестиција 162,5 милиона КМ, а

инвеститор је „Теплогазсервиспројект Оверсиз Москва“, тј. „ГАЗСЕРВИС“ д. о. о. Бања Лука;

а најважније планиране приватне инвестиције у 2014. години у области нафте и гаса су:

- Рафинерија нафте Брод: Модернизација постројења, унапређивање заштите животне средине (реконструкција система за обраду киселих вода), прелазак гријања цјевовода са паре на електро, повећање аутоматизације система вођења процеса, изградња котларнице (65,2 милиона КМ),
- „Нестро петрол“ Бања Лука: Инсталација самоуслужних терминала на бензинским станицама, текући трошкови одржавања мреже бензинских станица, франшиза ребрендирање бензинских станица у оквиру програма активне продаје, изградња бензинских пумпи (7,7 милиона КМ),
- „Оптима група“ Бања Лука: Инвестирање се односи на обртна средства за производну дјелатност (87,1 милиона КМ),
- Рафинерија уља Модрича: Инвестициона улагања у објекте инфраструктуре рафинерије и постројења у циљу побољшања ефикасности пословања (35,9 милиона КМ),
- „Бијељина гас“ д. о. о. Бијељина: Изградња гасовода средњег притиска, МРС и дистрибутивне гасне мреже за насеље Дворови, те изградња прикључака за домаћинства на изграђеном дистрибутивном систему у Бијељини и насељу Дворови (3,2 милиона КМ).

Када је ријеч о планираним инвестицијама у области рударства и геологије у 2014. години, можемо издвојити најважније:

- Истраживања и експлоатације сирове нафте и гаса на цијелој територији Републике Српске (Инвеститор: „Јадран нафтагас“ д. о. о. Бања Лука): планирано је бушење три истражне бушотине и израда пројектне документације (вриједност: 20 милиона КМ),
- Уговор о концесији за експлоатацију угља на лежишту „Угљевик Исток 2“ (Инвеститор: „Comsar Energy Republika Srpska“ д. о. о. Бања Лука): отварање рудника, набавка дијелова и опреме и изградња приступних путева (вриједност: 96 милиона КМ) и
- Уговор о концесији за кориштење угља на лежиштима „Богутово село“ и „Угљевик исток“, општина Угљевик (Инвеститор: ЗП „Рудник и Термоелектрана Угљевик“ а. д. Угљевик): геолошка истраживања, набавка пројектне документације, набавка рударске опреме и основних средстава, извођење рударских радова и рјешавање имовинско-правних односа (вриједност: 77 милиона КМ).

Такође, Влада Републике Српске ће предузети неопходне активности у циљу проналажења стратешког партнера за Рудник жељезне руде „Љубија“ Приједор.

Поред тога, реализацијом капиталних јавних инвестиција у области путне инфраструктуре, о којима ће више ријечи бити у циљу под називом: „Повећање конкурентности привреде Српске“ Република Српска ће заокружити планирани инвестициони циклус у 2014. години, и на тај начин значајно утицати на укупна макроекономска кретања не само у 2014. години, већ и у годинама које слиједе.

Поред инвестиционе активности, која ће директно имати утицај на привредни раст, креирали смо и посебан сет мјера за подршку привреди, која се огледа у сљедећем:

- Стимулативна пореска политика;
- Директни подстицаји привреди за инвестиције и запошљавање;
- Подршка привреди и додатном запошљавању кроз повољна кредитна средства из Привредно-развојне компоненте Развојног програма Републике Српске, која се пласирају преко Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и
- Директна подршка пољопривреди кроз политику подстицаја.

Кроз стимулативну пореску политику увешћемо неопорезиви дио дохотка, у износу од 200 КМ, који ће бити директна подршка сваком ко ради и исплаћује плату, наставити политику стимулисања реинвестирања добити и повећања запошљавања кроз опорезивање добити, наставити да радимо на смањењу парафискалних намета, те реализовати нову политику фискализације. С обзиром на то да ће то све у значајној мјери допринијети и повећању конкурентности привреде Српске, мјере стимулативне пореске политике ћемо детаљније објаснити у оквиру наредног циља.

Директним подстицајима из буџета наставићемо да пружамо подршку привреди за инвестиције и ново запошљавање, што ће у комбинацији са увођењем неопорезивог дијела дохотка, смањењем парафискалних намета и новом политиком фискализације, значајно растеретити привреду, повећати њихову ликвидност и конкурентност, а уједно бити и додатна стимулација за нове инвестиције и ново запошљавање, стварајући повољнији инвестициони амбијент у Српској.

Опредјељење у 2014. години је развој цјелокупне привреде с циљем континуираног остварења привредно-економског раста и макроекономске стабилности. С тим у вези наставиће се активности на реализацији приватизационог уговора за „Технички ремонт“ Братунац. У наредном периоду купац ће инвестирати 19,6 милиона КМ и запослити 250 радника, од којих 136 запослених радника друштва. Такође, извршиће се поновно покретање производње енергетских уређаја у привредном друштву „Расклопна опрема“ а. д. Источно Сарајево од руских инвеститора. Уједно, наставићемо пружање подршке дрвопрерађивачима кроз благовремено закључивање уговора за набавку сировине на дужи временски период, одгођено плаћање и попуст за авансну уплату сировине. Циљ давања ове подршке је осигурати поуздано снабдијевање сировином и несметано одвијање производног процеса, те олакшати пословање дрвопрерађивача путем одгођеног плаћања сировине, имајући у виду дужину трајања производног циклуса и наплате испоручених производа.

Пројекат подршке привреди и новом запошљавању, преко Инвестиционо-развојне банке Републике Српске (ИРБРС), кога и пословна заједница и финансијски сектор истичу као најуспјешнији пројекат Републике Српске, биће настављен и у 2014. години. ИРБРС ће наставити да финансијски подржава реализацију домаћих друштвених, економских и осталих развојно оријентисаних пројеката. Средства за ове намјене биће обезбијеђена из поврата раније пласираних средстава (тзв. *револвинг фонд*) и кредитних аранжмана са међународним финансијским институцијама. Наиме, већ је осигурано проширење кредитног аранжмана са Свјетском банком, а такође се очекује и успјешно окончавање свих процедура у вези са проширењем постојећег аранжмана са Европском инвестиционом банком, те закључење новог кредитног аранжмана са Развојном банком Савјета Европе. Осим наставка реализације стамбених кредита из средстава Фонда становања Републике Српске, током 2014. године, успјешним окончавањем преговора и закључењем финансијског аранжмана са Развојном банком Савјета Европе биће обезбијеђена додатна финансијска средства за рјешавање стамбеног питања социјалних група од посебног интереса и значаја за Републику Српску, под повољним условима. Као и у претходним годинама, Банка ће редовно пратити и анализирати потребе и специфичне домаће друштвено-економске захтјеве, те у складу са тим, предузимати евентуалне измјене и прилагођавања својих кредитних и осталих финансијских производа.

Пољопривредна производња, као посебна компаративна предност Републике Српске, представља значајан потенцијал који ће, уз помоћ подршке Владе, утицати на повећање привредне активности и одржив раст запослености.

У циљу подстицања развоја пољопривреде и села, фокус у пружању подстицаја пољопривреди и руралном развоју ће бити на подстицању тржишно оријентисане примарне пољопривредне производње и преради пољопривредних сировина, да би се осигурао позитиван ефекат на БДП и приносе. Значајнију новчану подршку за мјере које се односе на производњу и доходак ће имати комерцијална пољопривредна газдинства (пословни субјекти и породична газдинства) која представљају производне јединице у области пољопривредне производње на које може рачунати домаће тржиште. Циљ је подстакнути раст обима пољопривредне производње на начин да ће се значајније подстицати инвестиције у капитална улагања у износу 35% до 40% укупно расположивих средстава. У сарадњи са удружењима пољопривредних произвођача и Привредном комором Републике Српске ускладићемо политику и ниво подстицаја пољопривреди са обимом расположивих средстава и предузети све мјере да би се осигурало трошење средстава у складу са приоритетима развоја сектора, у правцу подизања обима, квалитета и структуре производње.

Ради успостављања новог модела финансирања примарне производње и прехранбене индустрије, као и дугорочних мјера аграрног и руралног развоја, радиће се на даљој реализацији концепта финансирања кроз три главна стуба подршке: кориштење посебне кредитне линије за финансирање потреба субјеката у примарној производњи и прехранбеној индустрији за производњу и откуп сировина од домаћих произвођача, кредитне линије за дугорочне и краткорочне пласмане у пољопривреди и подстицајних средстава Владе за суфинансирање текућих потреба и дугорочних развојних пројеката корисника. Поред наведена три стуба подршке, за финансирање аграрног и руралног развоја, морају се користити и донаторска средства, међународни извори финансирања као што су фондови ЕУ, Свјетска Банка, ЕБРД, ИФАД.

Наставиће се сарадња између институција Републике Српске (МПШВ, МТ, МФ и др.) и заједничких институција БиХ (МТЕО, Агенције, Канцеларије и др. у БиХ), о питањима која се односе на спољнотрговинско пословање и заштиту домаће производње кроз иницирања и предлагања рјешења у овој области, а нарочито активирања расположивих заштитних мјера у оквиру ЦЕФТ-а и споразума са ЕУ. Резултат тих заједничких активности мораће добити своју потврду усвајањем предложених рјешења од Савјета министара БиХ и њихово спровођење у пракси, које ће омогућити заштиту домаће пољопривредне производње од нелојалне иностране конкуренције и роба лошег квалитета.

Радићемо на системском увезивању свих институција које раде у области пољопривреде, на републичком и локалном нивоу, чиме ћемо обезбиједити успостављање аграрног система путем заједничког дјеловања, рада и функционисања ових институција. У циљу интензивније примјене знања у области пољопривредне производње у наредном периоду ће се јачати функција пружања стручних услуга кроз три главна стуба подршке: савјетодавни рад, прогнозно извјештајни и контролни рад, те вођење евиденција. Такође, јачањем сарадње и координације између свих образовних, стручних и научних институција у области пољопривреде, поставиће се основа за ефикаснију примјену научних сазнања у пракси. У области пољопривредног задругарства усмјерићемо подршку на активне задруге које раде у складу са међународно признатим задружним принципима, пружањем подршке развоју пословних активности ових задруга, те кадровском јачању задруга и Задружног савеза.

Наставиће се реализација набавке стеоних јуница, са циљем обезбјеђења дугорочних ефеката у повећању обима и вриједности говедарске производње за период 2014–2018. година. У складу са претходном мјером, а у циљу унапређивања генетског материјала у сточарству, подржаваће се формирање репроцентра у говедарству, као и свињарству што ће представљати снажан развојни импулс не само анималне производње, већ и аграрног сектора

у цјелини. Наставиће се са кадровским, материјалним и организационим јачењем Института „Др Васо Бутозан“ и Центра за вјештачко осјемењивање.

У циљу подизања капацитета у сјеменској производњи, наставиће се реализација концепта улагања у производњу сјеменског материјала која подразумијева подршку реализацији Програма производње сјеменског материјала (житарице, крмно биље, поврће, кромпир и друго), а са циљем подизања домаћих капацитета који се тренутно налазе на испод 10% задовољења властитих потреба у сјеменском материјалу, чиме би се смањила увозна овисност и обезбједила основа за повећање обима производње. У сврху реализације Програма радићемо на изградњи дорадног центра за сјеме, као и пословне зграде Пољопривредног института Републике Српске, те стављање у функцију Центра за развој пољопривреде у брдско-планинском подручју на Сокоцу.

Стратешки циљ развоја прехранбене индустрије у 2014. години је постићи већи степен кориштења сировине произведене у Републици Српској за потребе домаће прерађивачке индустрије. То ће се постићи на начин да се из аграрног буџета као и одговарајућих кредитних линија ИРБ-а омогуће нове инвестиције у области прехранбене индустрије, као и финансијска средства која ће се користити за уговарање и откуп примарних пољопривредних производа (воће, поврће и месо) који су произведени у Републици Српској. Наставиће се активности на ревитализацији капацитета из области прехранбене индустрије Републике Српске у виду подршке и улагања у финализацију пољопривредних сировина са оријентацијом на извоз финалних производа. Ријеч је о модернизацији постојећих капацитета, увођење стандарда квалитета у прехранбеној индустрији (ISSO, HACCP), увођење нове опреме и нових технологија, као и ревитализацији једног броја прерађивачких капацитета који су ван функције.

Наставићемо активности око ревитализације ПД Семберија као једног од највећих субјеката у области примарне пољопривредне производње. Концепт тржишног модела ревитализације који ће се подржати подразумијева реструктурирање постојеће структуре производње у правцу повећања учешћа високодоходовних култура, уговарање производње са капацитетима за прераду у регији, те реализацију инвестиција у постојећим линијама производње (мљекарство, сјеменарство). Наставићемо активности у вези са одржавањем контаката са страним инвеститорима заинтересованим за улагање у примарни и прерађивачки сектор. Директне стране инвестиције нарочито су неопходне у областима ревитализације прехранбене индустрије, изградње система за наводњавање, инвестирања у нове технологије, унапређивање тржишта велепродаје и откупа примарних пољопривредних производа, те активирање потенцијала у производње говеђег и овчијег меса по основу неискориштених травнатих површина, области рибарства, производње у затвореном простору и друго.

Новим Програмом аграрног и руралног развоја Републике Српске до 2020. године поставићемо дугорочне циљеве аграрног и руралног развоја Републике Српске, поставити оквире материјалне и техничке подршке остварењу пројектованих циљева и резултата, те дефинисати мјере аграрне и руралне политике којима се на најбољи начин може постићи убрзан и одржив развој руралних подручја. У складу са будућим Програмом аграрног и руралног развоја извршићемо доношење и вишегодишњег буџетског оквира за реализацију мјера финансијске подршке аграрном и руралном развоју доношењем Закона о подстицајима, којим ће се утврдити главни правци усмјеравања средстава подршке за кориснике, услови за остваривање средстава, минимални, односно максимални износи подршке по врстама мјера, начин контроле реализације средстава, субјекти који имају право на подршку, те специфичности остваривања подршке за мање повољна подручја.

У току 2014. године, у оквиру Пројекта наводњавања који се финансира из кредитне линије Свјетске банке, планира се завршетак два потпројекта, који ће бити реализовани до почетка сезоне наводњавања у Пелагићеву и Новом Селу. Одабир нових потпројеката за наставак реализације IDP пројекта ће се вршити на основу Јавног позива за изражавање интереса, а у складу са Правилником о наводњавању. Поред наведеног, а у складу са пројектним документима и пројекцијама динамике изградње, у 2014. години ће се на новоодабраним локацијама изградити системи за наводњавање на површини од 400 ха, и отпочети изградња на додатних 400 ха.

У оквиру Пројекта пољопривреде и руралног развоја, планира се даља подршка јачању институционалних капацитета у области пољопривреде и руралног развоја, која ће бити реализована у периоду 2014/2015. година.

У оквиру пројеката који се финансирају из кредитне линије ИФАД-а у току 2014. године планира се изградња локалне инфраструктуре, организационо јачање капацитета, и обуке у области пољопривреде и руралног развоја. Започеће се са реализацијом пројекта „Развој узгоја товних пасмина говеда у Републици Српској“, који финансира чешка развојна агенција. У току 2014. године планирана су и значајна улагања у проширење и модернизацију система противградне превентиве, чиме ће се додатно побољшати услови за пољопривредну производњу и уједно проширити подручје које је брањено од града.

У области водопривреде у 2014. години, циљ је интензивирати активности на реализацији мјера по Пројекту хитне помоћи и заштите од поплава, реализацијом појединачних пројеката у вези са санацијом ободних канала, насипа уз ријеку Саву, црпних станица и заштитом рушевних обала на водотоцима. Значајно ће се повећати и инвестиционе активности у водоснабдијевању и санитацији. Редовно ће се извршавати преузете међународне обавезе, према ICPDRa и Савској комисији, донијети прелиминарна процјена поплавног ризика, успоставити мониторинг на водама и обавити припреме за доношење планова управљања сливовима ријеке Саве и Требишњице у 2015. години. Активности у вези са заштитом вода и кориштењем вода одвијаће се у складу са Стратегијом интегралног управљања водама која ће бити донесена у 2014. години, Оквирним планом развоја водопривреде Републике Српске и Акционим планом за спровођење усвојеног Оквирног плана за период 2007–2016. година, Студијом одрживог развоја иригационих система и Акционим планом за њену реализацију.

С циљем подршке привреди, у сектору шумарства интензивираћемо активности на реализацији мјера предвиђених стратешким документима и Законом о шумама. Шумарство и индустрија прераде дрвета ће успоставити дугорочне пословне односе са циљем јачања степена финализације производа. Значајне инвестиционе активности предвиђене су улагањем у инфраструктуру у шумарству, прије свега у отварање шума шумским камионским путевима, чему претходи израда Мастер плана отварања шума Републике Српске финансирана из средстава GEF-a (енгл. Global Environment Fund). Пројекат ће подржавати улагања у одрживо управљање шумама у складу са постојећим плановима управљања чиме ће се повећати дјелотворност управљања шумама и шумским земљиштем на пројектним локацијама. Због угрожености шума шумским пожарима који представљају најјачи облик деструкције шума из средстава GEF-a биће финансирана реконструкција и изградња шумских – камионских путева на угроженим подручјима. Дио средстава GEF-a ће се усмјерити у унапређивање расадничке производње због интензивирања производње и квалитета шумског садног материјала. Спроводиће се активности на успостављању граница између шума у својини Републике Српске и приватних шума у складу са Програмом утврђивања граница шума и шумског земљишта у својини Републике. Накнаде по основу продаје шумских дрвених сортимената у својини Републике којим располажу локалне

заједнице користиће се за развој неразвијених подручја и представљати значајан ресурс за укупан материјални и друштвени развој руралног подучја.

У циљу додатне стабилизације на тржишту рада додатно ћемо интензивирати активну политику запошљавања у 2014. години, кроз:

- Доношење и реализацију Акционог плана запошљавања, ради повећања стопе запослености;
- Активности на изради Закона о раду и подзаконских аката, те активније учешће у процесу колективног преговарања;
- Унапређивања и подизања нивоа социјалног дијалога и трипартитне сарадње са репрезентативним социјалним партнерима;
- Наставак активности на одрживости запослености и новом запошљавању инвалида кроз активности Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање;
- Унапређивање рада и кадровско и економско јачање Фонда за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и запошљавање инвалида у циљу спровођења пројеката из претприступних фондова;
- Наставак са економском подршком најугроженијим инвалидима у циљу социјалне интеграције;
- Израду измјена и допуна Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида с циљем квалитетније и потпуније примјене у пракси;
- Наставак активности на реализацији Пројеката подршке запошљавању и samozapošljavanju из 2013. године;
- Јачање функције посредовања при запошљавању институционалним јачањем Завода за запошљавање;
- Наставак промовисања система мирног рјешавања радних спорова путем Агенције за мирно рјешавање радних спорова.

4.2. ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПРИВРЕДЕ СРПСКЕ

С циљем повећања конкурентности Републике Српске, у 2014. години радићемо на стварању пословног амбијента који је стимулативан за улагања, и који ће на тај начин омогућити отпочињање новог инвестиционог и развојног циклуса у Српској. Уједно, повољнији пословни амбијент омогућиће постојећим привредним субјектима да лакше превазиђу проблеме у пословању које су имали или имају, проузроковане првенствено смањењем тражње, због свјетске економске кризе, побољшају своју ликвидност и на тај начин ухвате нови развојни замах. Повољна инвестициона клима гарантоваће инвеститорима из земље и иностранства правну сигурност, стабилне услове пословања и инвестирања, добру инфраструктурну проходност и смањење трошкова пословања, а уједно и ефикасније административне процедуре.

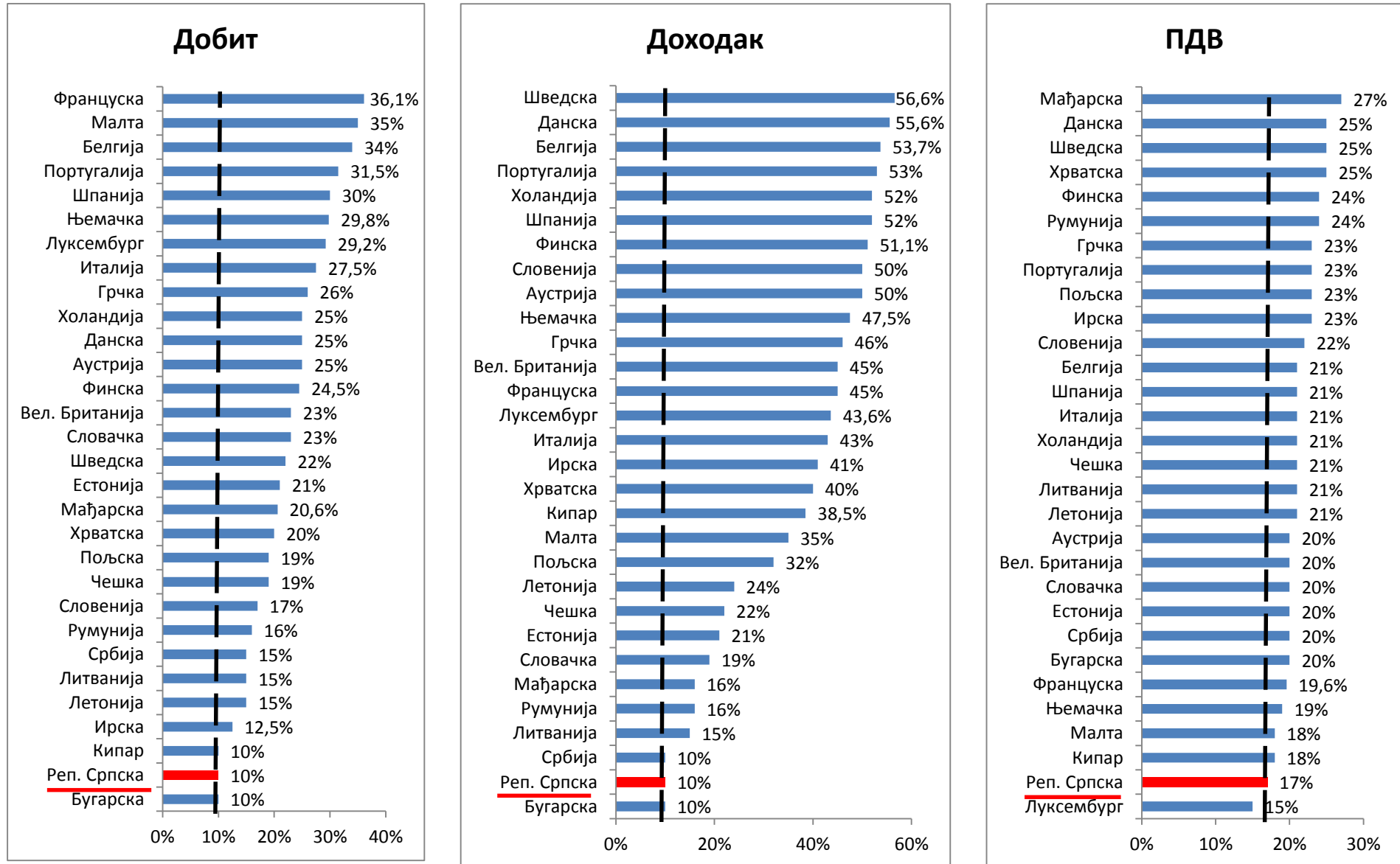
Повећање конкурентности Српске ћемо постићи првенствено:

- Стимулативном фискалном политиком;
- Завршетком реформе покретања пословања и смањења процедура и трошкова;
- Укидањем административних баријера;
- Израдом новог Закона о раду;
- Иновативношћу и технолошким унапређивањима;
- Изградњом нове путне инфраструктуре;
- Брендираним домаће производње.

Стимулативном фискалном политиком, која подстиче привреду и запошљавање, активно ћемо радити на обезбјеђењу одрживе економске и финансијске стабилности, и стварању још повољнијег амбијента за привредни раст. У условима када многе земље ради постизања фискалне консолидације посежу за додатним фискалним наметима, а што смо имали прилику видјети у земљама окружења у току ове и претходне године, Република Српска се определијелила да задржи најниже пореске стопе и да на тај начин штити привредне субјекте и животни стандард грађана. Додатним фискалним растерећењем утицаћемо на стварање повољнијег амбијента за пословање свих привредних субјеката, те извршити смањење трошкова пословања кроз увођење неопорезивог дијела дохотка од 200 КМ. Ова мјера ће имати за резултат недостатак значајних прихода у буџету Републике, што се неће компензовати кроз ново оптерећење пореским обвезницима.

Поређење пореских стопа Републике Српске са стопама земаља Европске Уније и неких земаља из окружења се може видјети на наредној слици.

Слика 4.1. Преглед пореских стопа

Извор: Eurostat Commission - STAT/13/68, објављено у априлу 2013;

VAT Rates Applied in the Member States of the European Union, Eurostat Commission, ситуација на дан 01. јули 2013. године

Влада Републике Српске ће измјеном Закона о накнадама за кориштење природних ресурса у сврху производње електричне енергије повећати накнаде које се плаћају по произведеном kWh електричне енергије. Приходи који су до сада по овом основу припадали само буџету општина/градова, убудуће ће припадати и буџету Републике, без било каквог умањења износа прихода који су до сада припадали локалним заједницама.

Поред наведеног растерећења опорезивања дохотка, који ће утицати на побољшање ликвидности привреде, умањење фискалних давања у поступку регистрације предузећа ће такође позитивно утицати са становишта јефтиније, брже и једноставније процедуре започињања пословања предузећа.

Осим тога, могућност умањења пореске основице пореза на добит за извршена улагања у опрему, постројења и непокретности за обављање властите регистроване производне дјелатности, имала је већ ефекат у 2012. години. Према подацима из пореских пријава, извршено је умањење пореске основице за 2012. годину за око 82 милиона КМ на име улагања у производну дјелатност, од којих се половина улагања односила на прерађевачку индустрију. Опредијељени смо да и даље подстичемо реинвестирање добити и да по том основу остваримо мање прихода од пореза на добит у буџету Републике, што ће свакако имати ефекат на покретање инвестиционих активности, у овој години, али и у наредној.

Након извршених анализа система фискализације и пословања одеђене категорије „малих“ пореских обвезника, увидјело се да постоји потреба за унапређивањем система фискализације, која би у на крају довела до веће контроле и обезбјеђења додатних прихода с једне стране, али и растерећења трошкова пословања за „мале“ обвезнике, с друге стране.

С обзиром на то да су због глобалне економске кризе многи привредни субјекти у Републици Српској дошли у стање отежаног пословања, увећаних губитака, и немогућности измиревања текућих обавеза, па посљедично и стварања пореског дуга, Влада је донијела Закон о посебним начинима измирења пореског дуга у циљу олакшања финансијског положаја тих привредних субјеката. Примјена овог закона ће значајно утицати на побољшање ликвидности у наредном периоду.

У 2014. години успоставићемо регистар свих "парафискалних" давања, у коме ће бити евидентирана сва давања која су регулисана законима, односно другим прописима, а представљају приход буџета Републике, општина и градова, фондова и других корисника јавних прихода. Након успостављања регистра, неће бити могуће увести додатне обавезе без сагласности Владе Републике Српске.

Све наведене мјере имају за циљ побољшање услова привређивања у наредном периоду, побољшање текуће ликвидности и подстицање запошљавања у привреди. Истовремено, наведене мјере захтијевају и сузбијање сиве економије и унапређивање финансијске дисциплине, те нулти степен толеранције према неплаћању пореских обавеза. Растерећењем привреде и додатном финансијском дисциплином, настојаће се вратити дио сиве економије у регуларне токове пословања.

Тако ће се посредством Пореске управе Републике Српске, приоритетно водити активности и на контроли правилности и законитости обрачунавања бруто плата и примања и њиховој наплати, са циљем да се обрачун и плаћање врши у висини стварно исплаћених бруто плата и примања, да би се максимално смањио број послодаваца који обрачун пореза и доприноса врше на нивоу најнижих плата.

Структурне реформе које унапређују пословно окружење и повећавају ефикасност јавног сектора, биће интензивирани у 2014. години. Наставићемо активности на унапређивању пословног окружења (завршетак реформе покретања пословања, смањење процедура) и након успостављеног једношалтерског система регистрације, као прве фазе реформе, спровести и другу фазу – модел електронске или онлајн регистрације. Наставићемо активности на системском јачању капацитета локалних и републичких институција у процесу привлачења страних директних инвестиција, те активности на конкретизацији инвестиционе понуде Републике Српске и директном маркетингу у иностранству. У складу са актуелним трендовима посебно ћемо радити на постинвестиционој услузи постојећих инвеститора у циљу постизања додатних/нових инвестиција. Јачање и надоградња сарадње са привредним представништвима Републике Српске у иностранству и дијаспором у циљу промоције потенцијала за улагање у Републици Српској, те промоција инвестиционе понуде Републике Српске на међународним сајмовима биће редовна активност у 2014. години. Такође, наставићемо додатно јачати сарадњу са међународним организацијама које подржавају развој страних улагања и унапређивање пословне климе. На тај начин, створићемо бољи пословни амбијент, привлачан за нове и постојеће инвеститоре, који ће им пружити знатно ефикаснију јавну администрацију приликом покретања пословне активности у Републици Српској.

У 2014. години измијенићемо Закон о стечајном поступку Републике Српске, на начин да се омогући да стечајни поступак буде хитан и да у стечајном поступку није дозвољен застој и прекид, те да се законом уреди краће трајање претходног поступка и стечајног поступка у цјелини, а уједно и да се омогући већа транспарентност цијелог поступка.

Такође, укидање административних баријера и побољшање услова пословања у свим областима привреде значајно ће довести до повећања конкурентности привреде Српске. У том смислу, у области ветеринарства у току 2014. године наставиће се континуирана активност на сузбијању и ерадикацији заразних болести. Спроводиће се потребне стручне процедуре у превенцији и лијечењу животиња, осигуравајући здрав производ од здраве јединке. Овакав сажет и упрошћен смисао дјеловања ветеринарске дјелатности има, поред задатака на заштити животиња од могућих заразних, органских и других болести животиња, заштиту здравља људи од заједничких болести животиња и људи (зооноза) и заједничких болести људи и животиња (антропозооноза) и коначно, контролу и осигурање здравствено исправне хране за животиње и хране безбједне за људе. Ради обезбјеђења система праћења „од њиве/штале до трпезе“ неопходно је да се контролом и праћењем критичних тачака и могућих мјеста контаминације избјегну и предуприједи нежељење посљедице по здравље људи. У том смислу извршићемо спровођење извозних стандарда ЕУ, да би се могао дати приједлог инспекцијском тиму FVO-а (инспекција ЕУ) за уврштавање Републике Српске и БиХ на листу земаља које могу извозити намирнице анималног и биљног поријекла у ЕУ. У 2014. години извршиће се „нулти попис“ имања и великих преживара (говеда), чиме ће се добити реалан пресјек стања на терену. Стручни тим чија је улога да прати стање: „Утицај суше на обим и квалитет пољопривредних производа са посебним освртом на квалитет сточне хране и могућом појавом микотоксина“, наставиће активности по Акционом плану и донесеним закључцима Владе Републике Српске.

Једна од приоритетних активности на побољшању пословног амбијента јесте израда, поједностављење и скраћивање поступака у области просторног уређења, грађевинарства и екологије. На основу извршене анализе стања и уочених проблема и тенденција, у 2014. години реализоваћемо сљедеће:

- Стварање услова за вођење адекватне и квалитетне земљишне политике у вези са успостављањем поузданог и објективног система обрачуна ренте и накнаде за уређење грађевинског земљишта према новим принципима који се заснивају на израчунавању и обрачуна стварних трошкова за изградњу планиране комуналне и друге јавне инфраструктуре да би се елиминисале раније честе појаве да инвеститор исту накнаду плаћа више пута по различитим основама,
- Легализација бесправно изграђених објеката требало би да се прихвати као стратешко одређење, те да се у континуитету апелује на бесправне градитеље да подносе захтјеве за легализацију објеката, чиме ће се трајно или привремено озакоњити статус њихових објеката, а локалним заједницама омогућити додатни приходи на основу наплаћених накнада за легализацију,
- Локалне заједнице би, у што већем броју случајева, требало да закључују уговор о финансирању опремања неизграђеног и неуређеног грађевинског земљишта средствима инвеститора који желе градити на том земљишту, чиме ће се умањити накнада за уређење грађевинског земљишта коју инвеститор мора уплатити локалној заједници, за вриједност радова на комуналне и друге јавне инфраструктуре коју ће инвеститор сам изградити,
- Иницирање активног рада инспекцијских и других надлежних органа како би се обезбиједила квалитетна заштита права свих учесника у грађењу, а поготово у дијелу којим се обезбјеђује правилна примјена нових процедура и поступака приликом издавања грађевинских дозвола и посједовања одговарајућих лиценци предвиђених за учеснике у грађењу,
- Наставити подстицање сарадање и укрупњавање домаће грађевинске оперативе, чиме ће се постићи веће учешће домаће грађевинске оперативе на великим инфраструктурним пројектима,
- У новим подзаконским прописима који се доносе на основу Закона о уређењу простора и грађењу предвидјети смањење накнада за трошкове издавања лиценци физичким и правним лицима које се издају у складу са прописима о просторном планирању, пројектовању и грађењу објеката,
- Стварање предуслова за повећање учешћа домаћих произвођача у индустрији грађевинских материјала, те иницирање инвестиција у производњу оних грађевинских материјала или производа који се не производе на домаћем тржишту,
- Спровођење поступка утврђивања испуњености услова и издавање предвиђених овлаштења за вршење сертификације и оцјене усаглашености грађевинских производа заинтересованих правних лица која су прошла поступак акредитовања,
- Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске уградити већ усвојена рјешења из области енергетике и оставити могућност флексибилније примјене плана у будућности,
- Стварање бољих услова за израду планске документације на нивоу локалних заједница у сарадњи са Савезом општина и градова а кроз иницирање повољних кредитних линија;
- Кроз детаљнију контролу у току израде докумената просторног уређења локалних самоуправа увести више реда у ову област;
- Интензивирање активности на примјени нових и постојећих планова локалних заједница у постојећи ГИС;
- Стварање услова за унапређивање енергетске ефикасности у зградарству и покретање инвестиција у наведеној области;
- Доношење прописа из области заштите животне средине по принципу „загађивач плаћа“. Доношењем тих прописа стварају се услови за суфинасирање пројеката у циљу испуњења обавеза у складу са прописима из области животне средине;
- Наставак изградње већ започетих регионалних санитарних депонија и стварање услова за почетак изградње осталих депонија у складу Просторним планом Републике Српске;

- Спречавање оптерећивања, загађивања и нарушавања животне средине, побољшање и обнова оштећене животне средине;
- Одрживо управљање, очување и заштита природних ресурса и рационално кориштење ресурса;
- Могућност за иницијативе и учешће јавности у дјелатностима које имају за циљ заштиту животне средине;
- Координација привреде и интегрисање социјалног и економског развоја у складу са прописаним стандардима за заштиту животне средине;
- Јачање институција за заштиту и очување животне средине;
- Стварање финансијских механизма за очување, заштиту и унапређивање животне средине;
- Јачање техничких и институционалних капацитета заштитених подручја;
- Повећање процента заштићених подручја у циљу смањења оптерећења животне средине и успоставити механизме за финансирање заштите природе.

Активности на измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске су у поодмаклој фази. У наредном периоду очекује се израда Преднацрта, Нацрта и Приједлога плана, а његово коначно усвајање у првом тромјесечју 2014. године. Измјенама и допунама створиће се могућност наставка активности на реализацији пројеката првенствено из енергетског сектора, као и оставити могућност флексибилније примјене планских рјешења.

У току 2014. године планира се надоградња постојећег ГИС-а кроз систем редовног одржавања, као и сам поступак уноса нових и постојећих планова локалних заједница као јединствене базе података о простору Републике Српске.

У средњорочном периоду Влада ће заједно са општинама и градовима радити на стварању услова за израду недостајуће просторно-планске документације и њихову усклађеност и јединствену примјену, уз могућност поједностављења начина просторног планирања. Такође ће се радити на припреми пројекта који би се односио на обезбјеђење финансијских средстава потребних за израду докумената просторног уређења из надлежности општина и градова. Међутим, за такав пројекат су потребна знатна средства из којих би се обезбиједило давање дугорочних кредитних задужења под најповољнијим условима, чији би корисници и обвезници враћања биле јединице локалне самоуправе.

Нови Закон о раду, на чијој изради ће се радити у 2014. години, у сарадњи са социјалним партнерима, на бази трипартитног социјалног дијалога, отклониће нефлексибилност услова тржишта рада и на тај начин, уз реформу покретања пословања, створити заокружен систем мјера, које ће у значајној мјери побољшати инвестициони амбијент у Републици Српској, отворити простор за нове инвестиције и додатно запошљавање, кроз повећање конкурентности привреде Српске. На тај начин, отклонићемо системске недостатке тржишта рада и увести савремене механизме заштите радника и подстицања запошљавања. Циљ је да се покрене привреда и смањи незапосленост, кроз отварање нових радних мјеста у реалном сектору привреде, те на тај начин обезбиједи повећање стандарда становништва. Паралелно са реформом законодавства, интензивираћемо активности на унапређивању ефикасности инспекцијских органа, у циљу јачања надзора над примјеном норми радног законодавства.

За повећање конкурентности веома је значајно наставити и интензивирати активности на подстицању програма истраживања, иновација и комерцијализације знања, чему ћемо посебну пажњу посветити у 2014. години. Уједно, јачаћемо капацитете организација за инфраструктурну подршку развоја технологија, као што је Фондација Иновациони центар Бања Лука. Приоритети Републике Српске у области научноистраживачке дјелатности и

технолошког развоја могу се подијелити у двије области, различите по својој природи и начину реализације. Прва се односи на приоритете у одређеним научним областима од суштинског интереса за Републику Српску (приоритетна подручја истраживања), а друга на стратешке правце развоја система научноистраживачке дјелатности и технолошког развоја. Након реализације пројекта Израда прегледа цитираности научних истраживача у Републици Српској који је реализован у 2012. години, као наставак овог пројекта планирано је успостављање Центра за сциентометрију, са крајњим циљем индексирања домаћих научних часописа и скупова и рангирања високошколских установа. У јуну 2013. године, први пут на овим просторима, двије владе, Влада Републике Србије и Влада Републике Српске, основале су јавну установу „Андрејев институт“ у Вишеграду. Оснивање овог института је од историјског значаја за научноистраживачки рад на овим просторима и његово дјеловање у 2014. години ће бити веома значајно, посебно из аспекта обиљежавања стогодишњице Првог свјетског рата. У оквиру Фонда „Др Милан Јелић“, и у 2014. години биће настављене активности стипендирања талентованих младих истраживача који студирају на I, II и III циклусу студија високог образовања на универзитетима у РС/БиХ и на универзитетима у иностранству. Републички савјет за науку и технологију и Академија наука и умјетности Републике Српске реализовале су пројекат Израда прегледа цитираности научних истраживача у Републици Српској, при чему се истраживање цитираности вршило према бази Web of Science.

У наредном периоду активности ће бити усмјерене на лиценцирање студијских програма трећег циклуса студија, уз обавезу да се створе услови да у погледу научноистраживачког рада универзитети покажу висок степен друштвене одговорности у испуњавању критеријума квалитета у складу са стандардима струке и прописима који регулишу ову област високог образовања. Осим тога, активности ће бити усмјерене ка изналажењу могућности за измјене студијских програма у смислу смањења њиховог броја, као и усаглашавања њиховог обима и садржаја са стандардима који вриједу у Европском простору високог образовања. Такође, потребно је извршити прилагођавање облика наставе и начина савладавања градива, нарочито у области природно-математичких, техничких и технолошких наука. С обзиром на то да је наставник кључ квалитетног наставног процеса, потребно је, у сарадњи с високошколским установама, обезбиједити спровођење процедуре избора која ће имати за резултат квалитетан наставни кадар. У наставни процес треба укључити оне људе који то заслужују својим професионалним, моралним и другим квалитетима.

На основу Закона о високом образовању, Влада креира уписну политику у складу са потребама тржишта рада и стратешким правцима развоја високог образовања. Досадашње искуство са утврђивањем дефицитарних занимања упућује на потребу да се о уписној политици размишља на средњорочном плану, те да се, узимајући у обзир аутономију високошколских установа иде ка праћењу трендова пожељних и атрактивних занимања. У смислу наведеног, у одлучивању о броју и структури студената високошколске установе би требало да имају активнији приступ потребама привреде и тржишту рада с обзиром на то да су универзитети установе које унапређују развој друштва у цјелини. Такође, Влада Републике Српске ће у току 2014. године радити на ревизији смјерова и студијских програма те анализи испуњености услова рада високошколских установа у Републици Српској.

Пројекат COBISSRS – Виртуелна библиотека Републике Српске је електронско умрежавање библиотека и изградња јединственог библиотечко-информационог система Републике Српске на програмској информатичкој платформи COBISS. Пројекат подразумијева формирање и изградњу централног електронског каталога и централних база података о библиотекама, о библиотечко-информационој грађи и научноистраживачкој дјелатности у Републици Српској. Пројектом је планирано да се у периоду од три године (3 фазе) изврши информатичко повезивање свих већих библиотека у Републици Српској и интегрисање

њихових каталога и база података у циљу изградње јединственог библиотечно-информационог система Републике Српске. У првој фази Пројекта, који ће бити реализован у 2014. години, планирана је инсталација и примјена система, опремање Центра виртуелне библиотеке у оквиру ЈУ НУБРС и укључивање 16 библиотека. Ради заштите интереса Републике Српске, формирањем аутономног јединственог библиотечно-информационог система Републике Српске, враћају се пренесене надлежности у области библиотечке дјелатности са нивоа БиХ на ниво Републике Српске.

Због малих смјештајних капацитета у студентским домовима, Влада је у претходном периоду издвојила значајна средства за рјешавање проблема смјештајних капацитета, а у току је и реализација активности на изградњи нових и санацији постојећих студентских домова. За рјешавање наведеног проблема неопходна су значајна финансијска средства за инвестиционо одржавање, реконструкцију и адаптацију зграда и објеката. У том смислу, неопходно је напоменути да је Влада, у сарадњи са Универзитетима у Бањој Луци и Источном Сарајеву покренула процедуре за изградњу нових и санацију постојећих студентских домова.

Међутим, у будућности је потребно радити на повећању ефикасности јавних високошколских установа кроз мјерење исхода и успоставом система индикатора трошковне ефективности, односно кроз увођење одговорности за резултате спровођења одговарајућих политика што трезорски систем сам по себи не може обезбиједити без паралелног развоја и других инструмената контроле, односно без развоја одговарајућих индикатора успјешности.

На тај начин, улагањем у науку и образовање, њеном бољом повезаносту са привредом, те кориштењем научних достигнућа у области привреде, дугорочно ћемо повећати конкурентност Републике Српске.

Развијена инфраструктура и боља саобраћајна повезаност Републике Српске представљају један од најважнијих фактора повећања конкурентности привреде. С тим у вези, у току 2014. године наставићемо са реализацијом постојећих и започињању нових инфраструктурних пројеката у области друмског саобраћаја, те стварању услова за повећање конкурентности привреде Српске, од који су најважнији:

- Наставак започетих активности за додјелу концесије за изградњу, кориштење и одржавање ауто-пута на дионици Гламочани – Бања Лука – Мркоњић Град – Млиниште;
- Наставак радова на изради главног пројекта и изградњи ауто-пута Бања Лука – Добој, дионица Прњавор–Добој дужине 37 км;
- Почетак радова на изради главног пројекта и изградњи ауто-пута Бања Лука – Добој, дионица Бања Лука – Прњавор дужине 35 км;
- Наставак преговора за ЈПП за ауто-пут Добој–Вукосавље на коридору Vc, у дужини од 46,6 км и рјешавање имовинско-правних односа;
- Активности на изради идејног пројекта брзе цесте Козарска Дубица – Приједор,
- Израда просторно-планске и пројектне документације за изградњу ауто-путева и брзих путева у складу са Просторним планом Републике Српске до 2015. године, као и усвојеним средњорочним плановима реализације,
- Наставак активности у вези са израдом пројектних задатака и даље реализације пројеката „Израда главног пројекта за изградњу магистралног пута Фоча – Хум – Шћепан Поље – Граница са Републиком Црном Гором у дужини од око 21 км“, „Израда планске и пројектне документације за изградњу брзог пута Сарајево–Месићи–Устипрача–Вишеград – граница Република Србије, преко територије општине Соколац“ и „Израда планске и пројектне документације за побољшање магистралног пута М-16 од границе са ФБиХ до Бање Луке са изградњом обилазнице око града Бања Лука“ су у току. Ови пројекти се финансирају из донаторских средстава Европске уније (ИПА 2011 и ИПА 2012);

- Наставак активности за почетак изградње моста преко ријеке Саве код Градишке;
- Наставак активности у вези са реализацијом Протокола између Владе Републике Српске и Владе Републике Србије о изградњи моста преко ријеке Дрине, на локацији Љубовија–Братунац са приступним саобраћајницама и заједничким граничним прелазом на територији Републике Српске (Босне и Херцеговине) и
- Спровођење активности на реализацији пројеката на магистралним и регионалним путним правцима у складу са средњорочним и годишњим плановима.

С циљем унапређивања жељезничког саобраћаја, у току 2014. године издвајамо неке од најважнијих активности:

- Реконструкција двије гарнитуре електромоторних возова у износу 1.000.000 €;
- Набавка десет вишесистемских електролокомотива у износу 10.000.000 €. Укупна вриједност инвестиције је 30.000.000 € (планирано по 10.000.000 € у 2014, 2015. и 2016. години);
- Набавка 37 вагона серије Eans, ремонт 195 вагона серије Eas, и ремонт и реконструкција 55 вагона Gas у Eaos у износу 4.000.000 € и
- Модернизација двије електролокомотиве у износу 2.750.000 €.

Када је ријеч о ваздушном саобраћају, циљеви предузећа „Аеродроми Републике Српске“ за 2014. годину односе се на задржавање статуса међународног аеродрома, одржавање отворености Аеродрома према испостављеним захтјевима клијената, првенствено, надлежних институција Републике Српске, покретање активности на успостављању свакодневног ваздушног саобраћаја према регионалним авио-чвориштима, преговори са компанијама које могу покривати одређена тржишта, анимирање привредних и туристичких субјеката, те покретање активности на проширењу врсте услуга кроз модалитете карго саобраћаја.

С циљем брендирања домаће производње и туристичке понуде, те на тај начин повећања конкурентности домаће привреде, интензивираћемо активности за брендирање домаће производње и туристичке понуде, те унапређивање укупног процеса брендирања у Републици Српској и дефинисању стратешких приоритета процеса брендирања. Поред тога, радићемо на стварању позитивног имица Републике Српске у свијету као дестинације сигурне за туристичке доласке и инвестициона улагања, повећању квалитета туристичког производа, те побољшање услова за развој туристичке дјелатности. На тај начин, преко инвестиција у области туризма, употпунићемо туристичку понуду Републике Српске, омогућити додатно запошљавање, а тиме и развој локалних заједница.

Према томе, циљ је да се структурним реформама успостави пословно окружење које ће омогућити повећање страних и домаћих инвестиција, убрзање реструктурирања привреде, те повећање њене продуктивности и конкурентности.

4.3. БОРБА ПРОТИВ КРИМИНАЛА И КОРУПЦИЈЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ ЕФИКАСНОГ И ПРАВЕДНОГ ПРАВОСУЂА

Криминал и корупција директно угрожавају људска права грађана, те руше морал и структуру друштва, спречавају развој слободног предузетништва и једнакост грађана у остваривању њихових права и интереса. Такође, угрожавају привредни, друштвени и политички развој, те рад на њиховом сузбијању и спречавању представља приоритет ове Владе. С циљем стварања друштва без криминала и корупције, и у 2014. години ћемо још интензивније наставити рад на сузбијању и спречавању криминала и корупције, да би

осигурали грађанима живот у друштву без корупције, што значи да грађани могу остваривати сва своја права и обавезе да не буду изложени коруптивним захтјевима. У стварању друштва без корупције, утврдићемо која постојећа законска регулатива и административна поступања директно подстичу коруптивно дјеловање, те донијети одговарајуће измјене. Радићемо на јачању институционалних капацитета за превенцију, сузбијање и борбу против корупције, јачање сарадње институција система са невладиним сектором, организацијама цивилног друштва и академским сектором у борби против корупције, те на успостављању антикорупционог тима у складу са Стратегијом и акционим планом за борбу против корупције

Приоритетни стратешки циљеви и програми у области борбе против криминала и корупције за 2014. годину су:

- ефикасно спречавање и расвјетљавање кривичних дјела, са нагласком на тежа и сложенија кривична дјела,
- проактивна заштита Републике Српске и њених грађана од терористичког и екстремистичког дјеловања,
- очување стабилног безбједносног амбијента у Републици Српској и повољног стања безбједности саобраћаја,
- обезбјеђење приоритетних материјалних и техничко-технолошких предуслова за рад МУП-а,
- наставак процеса европских интеграција, остваривање сарадње са партнерима на унутрашњем, регионалном и међународном плану, са нагласком на испуњавање међународно преузетих обавеза у погледу смјештаја лица лишених слободе, кроз опремање просторија за задржавање у складу са ЕУ стандардима,
- успостављање ефикасног и праведног правосуђа.

Стратешко опредјелење МУП-а је даље јачање капацитета за супротстављање свим појавним видовима криминалитета, при чему је нагласак на спречавању и расвјетљавању друштвено најопаснијих кривичних дјела почињених од организованих криминалних група, уз кориштење софистицираних метода извршења, као и кривичних дјела са коруптивним обиљежјима. Сачињене анализе указују на потребу додатног усавршавања поступајућих полицијских службеника, садржајније техничке подршке операцијама и унапређивања оперативне сарадње са партнерима на регионалном и међународном плану.

За очување повољног безбједносног амбијента вршићемо планску и континуирану примјену мјера опште и специјалне превенције, уз досљедну примјену усвојеног концепта партнерства са заједницом.

На основу показатеља саобраћајног ризика и анализе утицаја различитих фактора на безбједност друмског саобраћаја, вршићемо унапређивање и моделирање полицијске контроле и надзора одвијања саобраћаја према испољавањима небезбједности, кроз примјену савремених техничких рјешења у области контроле и регулисања.

Повећање обима послова на издавању личних докумената – личних карата, возачких дозвола и путних исправа, које је било евидентно у 2013. години очекује се и у 2014. години, првенствено због истека рока важења од десет година већег броја личних карата и возачких дозвола издатих 2004. године, промјене обрасца личне карте, истека рока важења од пет година биометријских путних исправа издатих 2009. године, што ће резултирати повећаним бројем захтјева за издавање наведених докумената. У 2014. години МУП ће наставити са испуњавањем прописаних стандарда у циљу задржавања безвизног режима.

Упркос изазовима које намећу актуелна економска кретања, МУП ће наставити са започетим процесима осавременавања и стандардизације. Уз обезбјеђење адекватних смјештајних капацитета за одређени број организационих јединица, императив представља набавка наоружања и специјалистичке опреме за оперативни састав. Истовремено, наставићемо и са набавком друге опреме за подршку пословним процесима, што ће резултирати унапређивањем ефикасности и ефикасности оперативне дјелатности и виши ниво пружања услуга грађанима и другим субјектима.

Посебну пажњу посветићемо успостављању ефикасног и праведног правосудног система, јер се до сада показало да без тога процесуирање криминала и корупције не даје ефекте. Поред тога, у току 2014. године, у области правде наставићемо све потребне активности на обезбјеђењу материјалних и кадровских претпоставки за редовно функционисање институција правосуђа Републике Српске. У складу са наведеним, у 2014. години:

- Израдићемо нове законске и подзаконске акте да би се смањили трошкови поступака који се воде пред судовима Републике Српске, с посебним освртом на смањење накнада за одбрану у кривичном поступку чиме би се створиле претпоставке за рационализацију утрошка средстава у буџету Републике Српске;
- Јачаћемо капацитете у борби против организованог криминала и најтежих облика привредног криминала кроз доношење новог Закона о сузбијању организованог и најтежих облика привредног криминала у Републици Српске и реализацију циљева из Стратегије за борбу против корупције у циљу осигурања буџетске одговорности свих корисника;
- Наставићемо активности у Структуралном дијалогу о реформи правосуђа које се посебно односе на Суд и Тужилаштво Босне и Херцеговине, као и Високи судски и тужилачки савјет и
- Обезбиједићемо услове за функционисање казнено-поправних установа у Републици Српској у циљу очувања безбједности установа, као и побољшање смјештајних капацитета и набавци опреме за запослене у овим установама.

4.4. СТАБИЛНОСТ ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА И СТВАРАЊЕ УСЛОВА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕЛИКВИДНОСТИ ПРИВРЕДЕ

У оквиру система управљања јавним финансијама посебан значај имаће додатне реформе укупног буџетског система Републике Српске. Поред примарне рестриктивне политике јавне потрошње, коју спроводи Влада Републике Српске, додатне рестриктивна јавна потрошња ће бити континуирана активност свих актера буџетског система Републике Српске, односно и општина и градова и ванбуџетских фондова и јавних предузећа. На тај начин, доћи ће до смањења укупног дефицита система, те смањења јавног укупног дуга Републике. На тај начин, нови модел развоја подразумијева додатно смањење непродуктивне буџетске потрошње, уз истовремено повећање инвестиционе потрошње, уз социјалну заштиту, најугроженијих категорија друштва. Уједно, јачање пореске дисциплине подразумијева побољшање система наплате пореза и смањење сиве економије, те јачање дугорочне фискалне стабилности и одрживости кроз спровођење структурних реформи, посебно реформи јавног сектора. Политика расхода ће бити усмјерена на поштовање посебних фискалних правила.

Према томе, стабилност јавних финансија и стварање услова за смањење неликвидности привреде ћемо постићи на следећи начин:

- Појачаном активности на додатној стабилности укупних јавних финансија;

- Остваривањем додатних уштеда на непродуктивној буџетској потрошњи;
- Континуираном раду на стабилизацији учешћа укупног дуга у БДП-у;
- Увођењем трезорског система пословања у здравствени сектор;
- Стварањем професионалне јавне управе и
- Смањење неликвидности привреде.

Када је ријеч о појачаним активностима на контроли обрачунавања и наплати укупних буџетских прихода, и у 2014. години, путем Пореске управе Републике Српске, приоритетно ћемо спроводити активности на контроли правилности и законитости обрачунавања бруто плата и примања и њиховој наплати, са циљем да се обрачун и плаћање врши у висини стварно исплаћених бруто плата и примања, да би се максимално смањило број послодаваца који обрачун пореза и доприноса врше на нивоу најнижих плата. На овај начин ће се омогућити боља наплата јавних прихода, а тиме и повећање обима остваривања права из пензијског и здравственог осигурања. Примјеном Закона о измјенама и допунама Закона о пореском поступку Републике Српске и Закона о посебним начинима измирења пореског дуга у 2014. години очекује се побољшање наплате јавних прихода чиме ће се дати значајан допринос бољем задовољавању потреба корисника јавних прихода. У области боље наплате прихода посебну пажњу ћемо посветити обрачуну и наплати концесионе накнаде.

У процесу реформи управљања јавним финансијама и увођењем програмског буџетирања у скоријој будућности, створиће се претпоставке за додатне уштеде јер ће се дефинисањем циљева, програма и активности јавна средства усмјерити за реализацију постављених циљева са дефинисаним учинцима и резултатима који ће бити мјерљиви. На тај начин препознаће се одговорност, за добро извршавање, али и за неизвршавање постављених циљева, а тиме и одговорност о утрошеним јавним средствима. Такође, радићемо на уштедама, првенствено код ванбуџетских фондова и јавних предузећа. Нови Закон о фискалној одговорности у 2014. години ће нам омогућити бољи надзор и контролу над укупним буџетским системом, кроз кажњавање оних који не поштују фискална правила и фискалне мјере.

Управљање јавним дугом и у 2014. години остаје један од важних аспеката Владиних приоритетних политика. Основне смјернице задуживања и управљања дугом у наредном периоду ће бити: стабилизација учешћа дуга у БДП-у; одржавање просјечне рочности доспијећа на постојећем нивоу, замјена инструмената краткорочног дуга инструментима са дужим роком доспијећа; континуиран развој и унапређивање домаћег тржишта хартија од вриједности; веће учешће задуживања по моделу гаранција.

У септембру 2012. године одобрен је IV Stand-by аранжман са ММФ-ом у износу од 338,2 милиона SDR или 784,6 милиона КМ за БиХ (Република Српска 112,7 милиона SDR или 261,5 милиона КМ). У циљу обезбјеђења додатне фискалне стабилности, повољнијих извора финансирања буџета у 2014. години, те на тај начин реструктурирања постојећег јавног дуга, Влада ће наставити да извршава све квантитативне критеријуме и структуралне одреднице које претходно договори са Међународним монетраним фондом. Поред наведених позитивних ефеката сарадње са ММФ-ом, основни ризик повлачења средстава представља неиспуњавање одређених услова које је поставио ММФ свим странама у БиХ. Имајући у виду претходно наведено, као алтернативни извор финансирања користиће се аукција трезорских записа, емисија дугорочних обвезница на домаћем тржишту, те дугорочни кредити.

Политика Владе Републике Српске захтијева благовремено сервисирање доспјелих обавеза, као и обавеза насталих у ранијем периоду. Имајући у виду да су у протеклом периоду процијењене обавезе по основу унутрашњег дуга верификоване и евидентиране, у 2013.

години су се и даље спроводиле активности измирења тих обавеза путем емисије обвезница. У 2014. години наставиће се политика верификације, евидентирања и измирења дуга. У складу с тим, приоритетно се приступа исплатама обавеза из буџетских средстава, као и са намјенских рачуна средстава приватизације и сукцесије (escrow рачуни).

Реформе сектора социјалне заштите, морају да буду континуиране, у циљу праћења стања и предлагања правовремених, ефикасних и ефективних мјера, да би наведени системи задржали фискалну стабилност. С тим у вези, посебна пажња у наредном периоду биће посвећена реформи здравственог сектора. Активност коју ћемо реализовати у 2014. години односи се на увођење трезорског система пословања у здравствени сектор, да би се омогућила боља контрола трошења средстава. На тај начин, болнички сектор ће бити уведен у трезорски систем преко ресорног министарства, док ће домови здравља бити увезани преко трезора јединица локалне самоуправе, да би сваки ниво власти преузео пуну одговорност за фискалну одрживост система којим управља.

С циљем смањења трошкова јавне управе, те успостављања ефикасне и ефективне јавне администрације, наставићемо активности на успостављању професионалне јавне управе, која је у служби, како грађана, тако и Владе. С тим у вези, у наредном периоду, урадићемо сљедеће:

- Сачинити анализу и извршити класификацију радних мјеста у структурама државне службе, те сачинити стандардизоване описе послова сваког радног мјеста и са тим ускладити систематизацију,
- Ојачати капацитете за управљање људским потенцијалима у свим органима државне службе,
- Модернизовати процес рада кроз процес напредне обуке за запослене на пословима водитеља управног поступка и инспектора,
- Јачати одговорности запослених у републичким органима управе кроз идентификацију радних мјеста подложних корупцији, те предузимање мјера за спречавање корупције,
- Радити на даљем унапређивању рада и безбједности Централне базе за други примјерак матичних књига, као и континуирана обука запослених у матичним службама,
- Унаприједити рад управне инспекције кроз анализу прописа које примјењује и
- Наставити сарадњу са компанијом Microsoft у процесима информатизације републичких органа и институција.

Када је ријеч о локалној самоуправи у 2014. години реализоваћемо Оквирни акциони план Стратегије којим су предвиђене активности на реализацији сљедећих програма и циљева:

- Програм одговорног управљања јавним пословима, осигурава квалитетно финансијско управљање и вишегодишње финансијско планирање у свим јединицама локалне самоуправе,
- Програм управљања локалним развојем, осигурава дјелотворно планирање и ефикасну реализацију развојних стратегија, на принципу одрживости, у свим јединицама локалне самоуправе,
- Програм регионалног повезивања, креирање и оспособљавање регионалног развојног инструмента и
- Пројекат „Систем обуке за јединице локалне самоуправе“ који је планиран до 2015. године.

Поред свега наведеног, посебну пажњу у 2014. години посветићемо мјерама за унапређивање рада и пословања јавних предузећа, с циљем стварања система који ће бити ефикасни и у првом реду самоодрживи, тежећи да максимирају добит.

Када је ријеч о јавном поштанском оператеру „Поште Српске“ развој у 2014. години ће бити усмјерен у правцу његовог оспособљавања за слободно дјеловање на тржишту, проширење дјелатности увођењем нових, комерцијално позиционираних услуга, а самим тим и упошљавање људских ресурса и капацитета којим располаже оператер. Наставићемо са активностима које имају за циљ даљи развој поштанског саобраћаја и осигурања стабилности јавног поштанског оператера, те модернизација и модификација информационе технологије и средстава поштанске мреже. Повезивање „Пошта Српске“ са поштанским оператерима европских земаља, ради успостављања директне размјене поштанских пошиљака, што има за циљ повећање обима поштанских услуга, а самим тим и прихода у овом предузећу. Посебан значај оваквих споразума је позиционирање јавног поштанског оператера на међународном поштанском тржишту.

Стабилношћу јавних финансија, првенствено јавних предузећа, ванбуџетских фондова и јединица локалне самоуправе, смањиће се великвидност привреде. Међутим, поред тога, посебан акценат у свом раду у 2014. години даћемо на директним активностима, које ће довести до повећања ликвидности привреде. С тим у вези, Законом о јединственом систему за мултилатералне компензације и цесије, омогућићемо спровођење мултилатералне компензације већ у првом кварталу 2014. године, која ће директно побољшати ликвидност привреде. Унапређивањем законске регулативе којом је регулисан стечајни поступак, обезбиједићемо брже и јефтиније спровођење стечајног поступка, потпуну транспарентност поступка, повећати одговорност стечајног управника, а посебно увести анализу узрока стечаја. Такође, законском регулативом, којом ће бити прецизирани рокови измирења обавеза, утицаћемо на значајно смањење великвидности привреде.

4.5. ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА СВИХ КАТЕГОРИЈА ДРУШТВА

С циљем побољшања положаја свих категорија друштва, акценат ћемо ставити на повећање запослености у реалном сектору, о коме смо говорили у оквиру првог циља, обезбјеђујући на тај начин додатне приходе категоријама незапослених. Задржаћемо ниво плата за запослене у јавном сектору из децембра 2013. године, те предузети све мјере да би плате запосленим у јавном сектору у 2014. години биле повећане за додатних 5%. Посебан акценат ћемо ставити на социјалну заштиту категорија са најнижим примањима, односно на социјалну заштиту, не смањујући достигнути ниво обима права, те на пензионерску популацију и популацију бораца, породица погинулих и инвалида, којима ћемо извршити увећане примања, у складу са законском регулативом.

Према томе, побољшање положаја свих категорија друштва ћемо извршити кроз:

- Стабилизацију здравственог сектора;
- Унапређивање квалитета здравствених услуга, усмјерених на индивидуалне потребе корисника;
- Наставак реализације капиталних пројеката у здравству;
- Унапређивање система социјалне, породичне и дјечје заштите,
- Повећање пензија,
- Повећање основице за обрачун примања у области борачко-инвалидске заштите и
- Побољшање положаја младих.

Поред тога, систем који покрива цјелокупну популацију у Републици Српској јесте здравствени систем, тако да ћемо посебну пажњу посветити и унапређивању његовог функционисања. С тим у вези, у 2014. години обезбиједићемо додатна средства за финансирање здравствене заштите у складу са активностима које су започете у 2013. години, извршићемо реструктурирање кредитних задужења Фонда и здравствених установа,

репрограмирати доспјеле обавезе, гдје је то могуће, уз повећање обухвата становништва обавезним здравственим осигурањем. Влада обавезује осниваче здравствених установа, здравствене установе и менаџмент да средства која су обезбијеђена за здравство намјенски и рационално троше уз предузимање конкретне активности на усклађивању броја запослених здравствених радника и здравствених сарадника са стандардима и нормативима у здравству, ефектима рада и исказаним потребама, одржати достигнути ниво плата запослених у здравству, појачати контролу и управљање трошковима, предузети мјере рационализације и штедње у свим здравственим установама јавног сектора и на свим нивоима и друго.

Најзначајнији здравствени приоритети у 2014. години су: преструктурирање пружања здравствених услуга (превенција је боља од лијечења) да би се повећала ефективност и ефикасност и обезбиједио континуитет здравствене заштите; Интегрисана здравствена заштита и партнерски рад (мултидисциплинарна здравствена заштита која захтијева бољу комуникацију и сарадњу корисника услуга, локалне заједнице, примарне, секундарне и терцијарне здравствене заштите, социјалне заштите, јавног и приватног сектора; Унапређивање квалитета услуга усмјерених на индивидуалне потребе корисника; Увођење система квалитета, сертификација и акредитација здравствених установа; Значајније укључивање корисника здравствених услуга у процес доношења одлука у вези са унапређивањем и заштитом здравља и остваривање права пацијената; Повећање задовољства пацијената пруженим здравственим услугама; Припремљеност за епидемије, контрола заразних болести и управљање осталим пријетњама здрављу које су узроковане факторима околине; Едукација здравствених радника и сарадника.

Влада Републике Српске ће у 2014. години наставити са спровођењем низа активности и мјера за побољшање рада здравствених установа на примарном нивоу здравствене заштите, у складу са циљевима Стратегије за примарну здравствену заштиту. Неке од континуираних активности које ће дати ефекте су увођење система менаџмента и система квалитета, јачање управљачких капацитета, успостављање система планирања и управљања људским и другим ресурсима, развој информационог система, увођење и примјена међународних рачуноводствених стандарда и међународних стандарда финансијског извјештавања. Континуиране активности односе се на унапређивање тржишта лијекова, рационализацију набавке и употребе лијекова. Такође, радиће се на унапређивању квалитета рада тимова центара за ментално здравље и центара за физикалну рехабилитацију те координација рада са центрима за социјални рад, успостављање центара за промоцију здравља и превенцију болести у домовима здравља, проширењу услуга, надзору над радом и пружањем услуга и заштити права пацијената, укључивање приватне праксе у мрежу здравствених установа да би се побољшала доступност здравствених установа и обезбиједила конкурентност. Важно је напоменути да се резултати одређених активности не могу очекивати одмах, него ће бити видљиви и потврђени у дужем периоду.

Најзначајније активности на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите у 2014. години биће усмјерене на унапређивање квалитета рада здравствених установа, увођење нових дијагностичких и терапијских метода лијечења, јачање организационих и управљачких капацитета, повећање одговорности менаџмента, планирање и управљање људским ресурсима, увођење информационог система, унапређивање вертикалне и хоризонталне координације између здравствених установа, развој модела плаћања давалаца здравствених услуга, едукација здравствених радника и здравствених сарадника у складу са потребама здравственог система, технолошким развојем и друго.

Доношењем Политике унапређивања здравља становништва Републике Српске до 2020. године, дефинисане су оквирне активности, које омогућавају осмишљавање и спровођење конкретних планова и задатака свих учесника да би се унаприједило здравље становништва у

наредном периоду, уз координацију, сарадњу и партнерства надлежних институција, владиних, невладиних и филантропских организација, приватних фондова и заједнице.

Поред наведених пројеката који су у току, у 2014. години обезбијеђена су финансијска средства и планирана је реализација сљедећих пројеката, који ће поред повећања привредне активности, значајно побољшати положај институција здравственог сектора:

- Пројекат „Модернизација болница у БиХ – Фаза 3“ – јужно крило – завршетак објекта, опремање и почетак рада служби КЦ БЛ, кредит Републике Кореје – Фаза 3;
- потписивање уговора са најповољнијим понуђачем и почетак радова на реализацији пројекта реконструкције и опремања објекта КЦ БЛ, који ће трајати 2014. до 2016. године, кредит ЕИБ-а;
- Пројекат јачања здравственог сектора 2014–2015 – кредит Свјетске банке и ЦЕБ (изградња, санација и опремање амбулаторија породичне медицине у оквиру домова здравља у сљедећим градовима и општинама: Бања Лука, Кнежево, Приједор, Добој, Брод, Петрово, Бијељина, Лопаре, Зворник, Осмаци, Братунац, Сребреница, Калиновик, Рудо, Невесиње);
- Пројекат увођења Е-рецепта и здравственог картона, средства Фонда здравственог осигурања Републике Српске;
- Пројекат изградње и санације болнице у Источном Сарајеву, средства РПРС и Савјета министара БиХ;
- завршетак пројекта набавке опреме и почетак рада Завода за форензичку психијатрију Соколац – средства донације Владе Швајцарске.

Такође, у 2014. години наставићемо са унапређивањем система социјалне, породичне и дјечје заштите. Основни правци дјеловања у овој области биће усмјерене на обезбјеђивање финансијских средстава за реализацију обавеза које произлазе из Закона о социјалној заштити и Закона о дјечјој заштити, као и повећање одговорности јединица локалне самоуправе у њиховом спровођењу. Такође, дјеловање институција система биће усмјерене на даљем јачању професионалних капацитета установа социјалне заштите, на републичком, али и на локалном нивоу. Краткорочни програми и циљеви у 2014. години биће усмјерени на: успостављање функционалне базе података у области социјалне заштите, оснивање нових установа социјалне заштите (нови центри за социјални рад у општинама у којима их нема, Завод за социјалну заштиту, центри за дневно збрињавање, прихватилишта и др.) развијање хранитељства као новог облика збрињавања корисника, развијање интегрисаних модела социјалне заштите на локалном нивоу. Влада Републике Српске ће у 2014. години унаприједити постојећу базу података корисника система социјалне заштите, тако што ће успоставити јединствени регистар социјалних давања, те радити на изради социјалне карте грађана Републике Српске.

Када је ријеч о области пензијског и инвалидског осигурања, циљеви и мјере Владе Републике Српске за 2014. годину ће бити:

- обезбиједити редовну исплату пензија у складу са Законом,
- редовно вршити усклађивање општег бода и пензија у складу са Законом,
- обезбиједити дугорочну финансијску одрживост пензијског система,
- предузимати мјере у циљу побољшања основног индикатора система, тј. односа броја осигураника према броју корисника права из пензијског и инвалидског осигурања,
- предузимати мјере у циљу свеобухватне наплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање ради обезбјеђења средстава неопходних за исплату пензија,
- континуирано пратити и анализирати кретања у систему пензијског и инвалидског осигурања и предузимати мјере које ће доприносити побољшању стања у систему.

У области борачко-инвалидске заштите и заштите ЦЖР у 2014. години спроводићемо слjedeће активности:

- Обезбиједити средства потребна за финансирање права прописаних Законом о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске, водећи рачуна о повећању броја корисника права на мјесечни борачки додатак, који ће од 2014. године почети да користе то право;
- Обезбиједити и у 2014. години редовност у исплати свих примања утврђених прописима из области борачко-инвалидске заштите и заштите цивилних жртава рата и повећање основице за обрачун тих примања у складу са преосталим средствима оствареним у 2013. години по свим основама, и по могућности према додатним расположивим средствима;
- Наставити спровођење Програма обиљежавања значајних историјских догађаја ослободилачких ратова на подручјима Републике Српске и ФБиХ;
- Интензивирати дјеловање у циљу окончања активности утврђених прописима у погледу израде регистра споменика и спомен-обиљежја ослободилачких ратова;
- Наставити са спровођењем Пројекта бањске рехабилитације ратних војних инвалида и чланова породица погинулих бораца и у 2014. години;
- За спровођење Програма потпуног стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и ратних војних инвалида од прве до четврте категорије обезбиједити потребна финансијска средства и интензивирати активности да се Пројекат заврши у 2014. години, у складу са закључком Владе Републике Српске и закључком Народне скупштине Републике Српске,
- Наставити активности на изградњи Централног спомен-обиљежја погинулим борцима Војске Републике Српске у Бањој Луци,
- Влада Републике Српске ће посебну пажњу посветити запошљавању дјеце из породица погинулих и несталих бораца Војске Републике Српске.

Када говоримо о расељеним лицима, повратницима и избјеглицама:

- Извршићемо обнову и реконструкцију стамбених јединица за око 165 породица из реда интерно расељених лица и повратника у Републику Српску и Федерацију БиХ, обезбиједити помоћ у одрживом повратку, обнови комуналне и јавне инфраструктуре и вјерских објеката;
- Обезбиједићемо све видове алтернативног смјештаја за око 3.500 породица;
- Извешћемо радове на обнови стамбених јединица и уселити 178 породица у оквиру Пројекта реконструкције стамбеног фонда и
- Извршићемо обнову и изградњу стамбених објеката за 495 породица реализацијом I и II потпројекта у оквиру спровођења Регионалног стамбеног програма.

Посебну пажњу поклањамо младима и тако ћемо радити и у 2014. години. Реализоваћемо слjedeће активности: Израдити „Омладинску политику Републике Српске за период од 2015. до 2020.“; Расписати конкурс за финансирање пројеката омладинских организација и омладинских манифестација; Суфинансирати наставак пројекта „Волонтерском легислативом до развоја локалних заједница“; Финансирати рад канцеларије, редовних и осталих активности Омладинског савјета Републике Српске; Финансирати рад Мреже савјета ученика средњих школа у Републици Српској; Спровести обуку за младе и омладинске организације у оквиру Тренинг центра Републике Српске; Пружити подршку пројектима и манифестацијама од републичког значаја, те пројектима и манифестацијама достављеним од републичких омладинских организација и другим пројектима чија је реализација планирана у 2014. години; Наставити реализацију програма субвенционисања каматне стопе; Пружити подршку за едукацију и учествовање младих на међународним манифестацијама и конференцијама битним за мобилност младих и њихов даљи развој; Пружити подршку

опремању Тренинг центра за стварање бољих услова рада организација и удружења који користе капацитете центра.

У циљу подршке младима, њиховом здравом расту и развоју и њиховој спортској промоцији, у области спорта урадићемо сљедеће: Реализоваћемо Стратегију развоја спорта од 2012. до 2016. године у складу са Акционим планом; Завршити активности на изради новог Закона о спорту; сарађивати у области спорта са Министарством омладине и спорта Републике Србије у складу са Меморандумом о заједничкој сарадњи; Реализовати Пројекат „Мале олимпијске игре Републике Српске“ за школску 2013/2014. годину; Реализовати Пројекат „Љетна школа спорта Републике Српске 2014“; Пружити подршку организацији спортских манифестација од значаја за Републику Српску; Пружити подршку активностима спортских савеза и клубова и организацији традиционалних спортских манифестација на територији Републике Српске и Брчко Дистрикта; Пружити подршку пројектима изградње, реконструкције и санације спортских објеката и терена на територији Републике Српске; Вршити стипендирање перспективних спортиста, спортиста са инвалидитетом и потенцијалних олимпијских кандидата; Вршити додјеле Националних спортских признања Републике Српске; Пружити подршку наступу врхунских спортиста Републике Српске на званичним међународним такмичењима; Пружити подршку рекреативним спортским активностима.

Породица представља стуб сваког друштва и у наредној години реализоваћемо активности предвиђене Стратегијом за развој породице у Републици Српској од 2009. до 2014. године, у циљу побољшања квалитета породичног живота. Уједно, реализоваћемо активности на спровођењу мјера популационе политике кроз пројекат „Фонд треће и четврто дијете“, те активности на спровођењу мјера популационе политике у локалним заједницама. Радићемо на стварању услова за финансирање вантјелесне оплодње са свих нивоа административног организовања у Републици Српској, те спроводити активности на популационој едукацији и едукацији о репродуктивном здрављу. Радићемо на побољшању положаја и унапређивању заштите дјечјих права у складу са УН Конвенцијом о правима дјетета. Предузимаћемо активности на сузбијању и спречавању насиља у породици и израдити Стратегију за сузбијање насиља у породици Републике Српске за период 2014–2019. година. Уједно, израдићемо и Стратешки плански документ за дјецу Републике Српске.

4.6. УНАПРЕЂИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ СЕКТОРА

За финансијски сектор Републике Српске можемо рећи да је, и поред свјетске економске кризе, и свега што се десило са финансијским секторима појединих земаља у свијету, задржао стабилност. Међутим, последице које је оставила криза, првенствено на тржишту капитала, смањујући на тај начин потенцијалне инвестиционе могућности за улагање, те кроз повећање ненаплативих кредита у банкарском сектору, разлози су да им се у 2014. години посвети посебна пажња.

Према томе, унапређивање финансијског сектора ћемо извршити кроз:

- Појачани надзор кредитног ризика у банкама, обезбјеђење адекватног капитала и резерви за потенцијалне кредитне губитке;
- Унапређивање супервизије;
- Доношење законског оквира којим ће бити омогућена куповина и продаја банкарских кредита и обављање послова факторинга;
- Подстицање развоја тржишта капитала кроз унапређивање индустрије инвестиционих фондова;

- Стварање регулаторних претпоставки за постепену либерализацију цијена у обавезним осигурањима у саобраћају и
- Институционално обједињавање финансијског надзора Републике Српске.

Када је ријеч о банкарском сектору, у наредном периоду потребно је да банке своје активности усмјере на контролу доспјелих потраживања, посебно некавалитетних кредита, те предузму мјере за ефикаснију наплату, издвајање адекватних резерви за потенцијалне кредитне губитке, побољшање управљања активом, развој политика и процедура за адекватно управљање кредитним, оперативним и тржишним ризицима, те врше даље капитално јачање, да би се сачувала сигурност и стабилност сваке банке, као и стабилност укупног банкарског сектора. Агенција за банкарство Републике Српске ће, у оквиру својих овлаштења, наставити активности појачаног надзора кредитног ризика у банкама, обезбјеђењу адекватног капитала и резерви за потенцијалне кредитне губитке, унапређивати и спроводити „Стрес тестове“ у банкама, предузимати активности у циљу заштите права и интереса корисника финансијских услуга. Такође, Агенција ће вршити контролу обављања платног промета и предузимати активности на спречавању прања новца и финансирања тероризма, као и даљем јачању транспарентности пословања банака и других финансијских организација. У обављању послова из своје надлежности Агенција ће даље унапређивати и успостављати сарадњу са банкарским супервизорима, нарочито из земаља чије банке имају акционарске удјеле у банкама из Републике Српске.

Због погоршања ликвидности привредних субјеката, пролонгирања рокова плаћања изазваних економском кризом, као и тренда раста некавалитетних кредита у банкама, постоји потреба доношења законског оквира који би омогућио куповину и продају већ одобрених банкарских кредита, као и обављање послова факторинга.

У наредној години наставиће се започете активности на изради новог Закона о банкама Републике Српске, у циљу примјене стандарда и директива Европске уније, те Базелских принципа (Базел II и III) којима се уређује примјена бонитетних захтјева пословања банака, управљање ризицима, капитални захтјеви који се односе на кредитне, оперативне и тржишне ризике, супервизија и супервизијске мјере, заштита корисника финансијских услуга и слично.

Када је у питању тржиште капитала и у наредном периоду ће се вршити подстицање развоја тржишта и институционалних инвеститора, кроз усклађивање правног оквира са директивама ЕУ и међународним стандардима финансијске супервизије, унапређивање стандарда корпоративног управљања у складу са OECD принципима и побољшање механизма њихове примјене, успостављање и развијање сарадње са регионалним регулаторима, те унапређивање увезивања регионалних берзи. Такође, усвајањем Закона о измјенама и допунама Закона о инвестиционим фондовима, доћи ће до даљег развоја тржишта капитала и унапређивања индустрије инвестиционих фондова. Друштва за управљање ће отпочети поступак усклађивања свог пословања у складу са одредбама овог закона, као и пословања, улагања и ограничења улагања затворених инвестиционих фондова, у циљу њихове постепене трансформације у отворене инвестиционе фондове.

У циљу даљег развоја сектора осигурања у Републици Српској и стварања регулаторних претпоставки за постепену либерализацију цијена у обавезним осигурањима у саобраћају, потребно је приступити и измјенама и допунама Закона о друштвима за осигурање, у смислу прописивања мјера за ефикаснији надзор слободног одређивања премије, те извршити усклађивање минималног нивоа капиталних захтјева са релевантним директивама ЕУ. Поред

наведеног, потребно је координисати активности различитих институција и органа надлежних за контролу свих сегмената пословања учесника на тржишту осигурања.

Закључком Владе Републике Српске именована је Делегација за вођење преговора са представницима делегације Републике Србије у области осигурања у оквиру Споразума о успостављању специјалних паралелних односа између Републике Српске и Републике Србије. Задатак делегације је да утврди могуће форме сарадње у циљу унапређивања тржишта осигурања путем постепене либерализације услуга осигурања кроз узајамно отварање тржишта за услуге саосигурања између Републике Српске и Републике Србије.

И у 2014. години наставиће се активности у области финансијске едукације корисника финансијских услуга, које су усмјерене на повећање њихове информисаности и писмености, те промовисање финансијског тржишта Републике Српске.

Даље, потребно је приступити сачињавању анализе о могућности, оправданости и предностима институционалног обједињавања и организовања финансијског надзора у Републици Српској. На овај начин би се обезбиједио квалитетнији и консолидован надзор учесника на финансијском тржишту, рационализовала организација и примијениле најбоље праксе из Европске уније.

У области девизног пословања у 2014. години биће настављене активности на либерализацији текућих и капиталних трансакција у пословима са иностранством и даље усклађивање са правилима Европске уније. У циљу смањења администрирања у реализацији спољнотрговинских послова биће поједностављен поступак регистрације кредитних послова са иностранством у дијелу који се односи на комерцијалне кредите. Такође, Влада ће омогућити плаћање, наплаћивање и пренос по капиталним пословима пребијањем дуговања и потраживања, уступањем потраживања, преузимањем дуга или другим облицима плаћања, прописивањем услова и начина вршења ових послова. Наредна фаза либерализације обухватиће либерализацију краткорочних токова капитала, који се односе на портфел улагања и финансијске зајмове и кредите са роком доспијећа краћим од годину дана.

4.7. ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ И ЈАЧАЊЕ РЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ

У наредном периоду наставићемо са спровођењем активности у области европских интеграција, као и са остваривањем сарадње са институцијама БиХ у спровођењу заједничких активности у областима европских интеграција, које ће се у свему одвијати у складу са Одлуком о остваривању координације републичких органа управе у спровођењу активности у области европских интеграција и међународне сарадње, те уз пуно поштовање сопственог система координације чији је циљ да одговори потребама функционалног, системског и организованог дјеловања свих нивоа власти у БиХ, у складу са уставним надлежностима. Активно ће учествовати у раду заједничких тијела састављених од представника ЕУ и институција у БиХ, укључујући и институције Републике Српске, у циљу праћења реализације обавеза из процеса европских интеграција.

У 2014. години, предвиђен је наставак активности на јачању регионалне, међурегионалне и прекограничне сарадње, која представља снажан подстрек и оквир за убрзање економског развоја и смањење разлика у развијености регија. Регионална партнерства и припрема и спровођење заједничких активности, биће у функцији економског и друштвеног развоја, односно унапређења привредне, научне, културне, социјалне и других видова сарадње, а у контексту европских интеграција. Даље, фокус ће бити на јачању институционалне сарадње са регионалним властима других земаља, кроз потписивање нових и реализацију постојећих споразума о сарадњи, затим на интензивирању учешћа Републике Српске у различитим

регионалним иницијативама, те на сарадњу са међурегионалним организацијама и асоцијацијама. Континуирано јачање сарадње са Републиком Србијом у свим областима, а на основу Споразума о специјалним и паралелним везама, остаће један од приоритета Владе Републике Српске. У том смислу, наставиће се са редовним одржавањем заједничких сједница Владе Републике Српске и Владе Републике Србије, као и Савјета за сарадњу којег чине предсједници и премијери Србије и Републике Српске. Активности на реализацији заједничког пројекта „Подриње“ наставиће да се спроводе у 2014. години на територији 25 општина (13 са територије Србије и 12 са територије Републике Српске) с циљем унапређивања инфраструктурног повезивања (мостови), реализације пројеката у области енергетике, туризма, пољопривреде, водопривреде, брендирања производа и слично. Такође, активности ће бити усмјерене на јачање веза са нашом дијаспором, при чему ће значајну улогу и даље имати представништва Републике Српске у иностранству, посебно представништва у Републици Аустрији, СР Њемачкој и Сједињеним Америчким Државама. Као једно од основних опредјељења Владе Републике Српске у 2014. години, наставиће се и са активностима на ширењу мреже представништава Републике Српске у иностранству, која представљају значајан сегмент институционалне структуре Републике Српске о питању њеног представљања, те промоције њених потенцијала и интереса у иностранству.

5. РЕАЛИЗАЦИЈА ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ

Мјере дефинисане у овој економској политици усклађене су са Буџетом Републике Српске за 2014. годину и другим изворима финансирања, којим се обезбјеђују средства за њихову реализацију, те стратешким документима Републике Српске. Економска политика ће бити и основа за планирање рада свих органа и организација, а њихови резултати ће се оцјењивати у складу са овим документом. Сва министарства ће у најкраћем року сачинити план рада за 2014. годину. Влада Републике Српске ће усклађивати активности на остваривању оперативних планова министарстава и контролисати остваривање усвојених мјера.